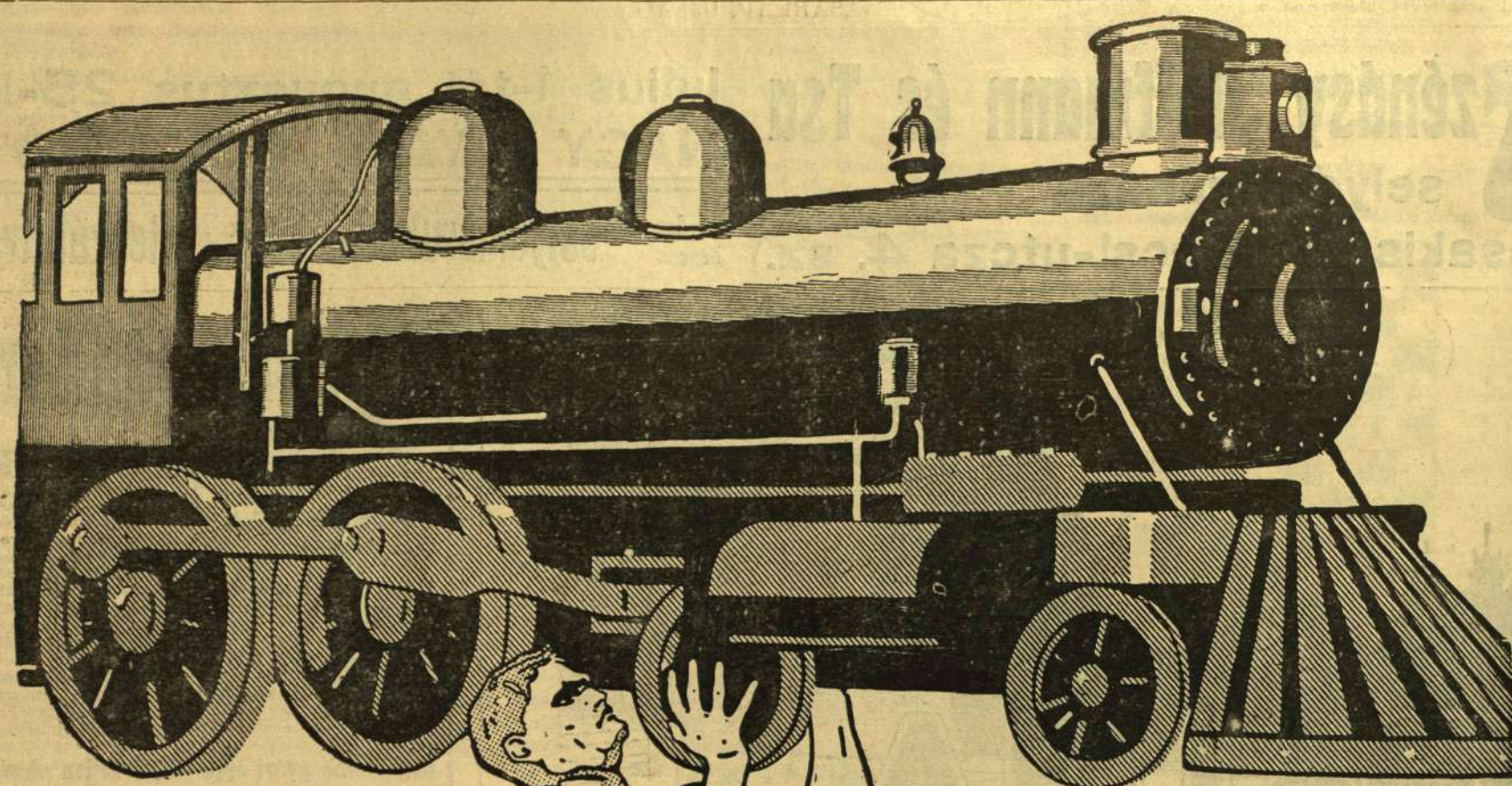

Körülbelül 16 mozdony lábai naponként

súlyával vannak az Ön
megterhelve,

ha az Ön súlya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsúlyú **asszony** lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsúlyú **gyermek** lábainak pedig körülbelül 7 mozdony súlyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz percenkint, lábainak tehát percenkint 100-szor kell az Ön saját súlyát emelni, előbbre vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát egy 70 kiló átlagsúlyú **férfi**, akkor az Ön lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát teljesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai 420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4 mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony súlyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony súlya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbírnok és mily hatalmas munkát kell elvégezniük és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerinc és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott cipősarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarkot oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél és így a «Berson» sarok használata mellett a cipőszámlák is kisebbek.

Önök tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy cipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy cipőjénél, vagy cipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarkot kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyent adjanak, mert csak a mi gummisarkunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

34. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 23.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek: Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

A VIRUS UNITIS DREADNAUGHT.

A MI FLOTTÁNK

A tóparti gyilkosság.

Regény.
M. A. Ambrus Feltán.

(Folytatás.)

És mintha a hangjából kiértett volna a sajnálkozás azon, hogy ennyire tudatlan vagyok. — Erről már hallottam. És ha a barátok közt is így szokás, akkor kezet adok rá, hogy holnap délután, három órákor, ott leszek a fűveskertben, mindjárt a kapunál! ... — szóltam elszántan és igen megilletődötten.

Már kezdett derengeni előttem, hogy akármielyen nagy is a felsőbbésem testierő dolgában, a szellemiekben ez a keménykalapos fiú már sokkal messzebbre jutott, mint én.

— Ne a kapunál várj, hanem rejtőzzél el a bokrok közt, ott, a hol legnagyobb a sűrűség — szólt, most már rendelkező hangon, a keménykalapos. — Nem szeretném, ha valaki megtudná, hogy barátságot akarunk esküdni egymásnak. Ennek titokban kell maradnia. Csak rejtőzzél el jól. Azért én meg foglak találni; majd átkutatok minden bokrot. Ha sokáig nem lelnélek meg, fűlelj, hogy nem hallasz-e vészfütyöt? A vészfütyre aztán bújj elő a bokrok közül, de előbb nézz körül óvatosan, hogy nem lát-e meg valaki. Vagy az is meglehet, hogy kiáltani fogom a nevedet. Hogy hívnak?

— Gombos Pistának — feleltem. — Hát téged? — Engem Lóránt Agenornak. De, mert holnapról fogva úgyis barátok leszünk, ha megígéred, hogy holnapig sem árulod el senkinek, elmondok neked egy nagy titkot.

— Megígérem. — A kopsorsódra esküszöl, hogy nem árulod el? — Egy kicsit meghökkenem. — És ha nem esküszöm meg, akkor nem mondom el? — kérdeztem.

— Ilyesmit csak titok pecsétje alatt lehet elmondani; annak, a ki nem fél a legszentebb eskütől sem — felelt Lóránt Agenor. Meg akartam mutatni, hogy nem félek, sem a legszentebb eskütől, sem semmiféle pokloktól.

— Hát akkor megesküszöm. — A kopsorsódra? — A kopsorsómra! — Így már jól van. Hát tud meg, hogy nekem van még egy másik nevem is. És ez a másik nevem az igazi. De azt, hogy engem a valóságban ifjabb Lorenz Antalnak hívnak, rajtam meg az apámon kívül csak két élő ember tudja. Az egyik: a temesvári iskola-igazgató, a ki megesküdött az apámnak, hogy nem árulja el senkinek. A másik: most te vagy. Megdöbbenem.

— Még csak a pap tudta, a ki megkeresztelt; de az már meghalt — folytatta Agenor. — Az osztályfőnök nem tudta, a fiuk se tudták, Temesvárott senki se tudta. Itt, Debreczenben se mondtuk el senkinek. Még a színháznál se tudják; engem ott mindenki csak a színész-nevem, Lóránt Agenornak ismer. Mert én is, mint az apám, színész vagyok.

Hirtelen nagy meghatottság fogott el. — Talán a te apád az a Lóránt Antal, a ki ma háromszor is ott van a színlapon? ... «A diszleteket festette: Lóránt Antal...» «Ügyelő: Lóránt Antal...» «A burgundi fejedelem: Lóránt...»? ... — kérdeztem.

— Igen, ez az én apám — felelt Agenor. — Az én apám mindent tud, a mi a színházhoz kell.

Arra a színházi ezermesterre, a kinek a fiát most színről-színre láthattam, már ma reggel is, a mikor első dolgom az volt, hogy az első betűtől az utolsóig elolvastam és megtanultam a színlapot, csak tisztelettel és csodálattal tudtam gondolni. De az mégse fért a fejembe, hogy az a fiú, a kit az én segítségem nélkül a Kutya-féjű Tatár az imént ugyancsak helyben hagyott volna, joggal dicsekedhetnék azzal, hogy már ő is színész.

— Az nagyon szép, hogy ilyen apád van, de hogyan lehetsz te is színész, hiszen te még gyerek vagy! ... tört ki belőlem a kételkedés. — Hát most még csak gyermekszerepekben

lépek fel; de mihelyt egy félfejjel nagyobb leszek, mindjárt kapok egy pár felnőtt-szerepet. Már tanulom is Romeót és Hamlet, dán királyfit, hogy a mikor majd megütöm a mértéket, tudjam, a mi kell — világosított fel Agenor.

Még tovább is akadékoskodtam: — De a te neved soha sincs ott a színlapon. — Még nem volt rajta, mert csak a mult hónapban szerződöttünk ide és azóta egyszer se játszottam nagyobb gyermekszerepet. Majd rajta lesz, ne félj. És ha tegnap este láttad volna *Lucifer, a zöld ördög*-öt, láhattál volna engem is.

— Talán csak nem te voltál az az ügyes kis fekete ördög, a kit bezárnak az almáriomba, de azért onnan is kiszökik és mindenféle tréfát csinál, úgy, hogy utójára még a sülyesztől is felbujik? — kérdeztem lázas érdeklődéssel.

— Ez az ügyes kis fekete ördög nem volt más, mint én — felelt Agenor, a fűzetes regények nyelvén, a mi vagy két év multán, a mikor már magam is jobban előrehaladtam a műveltségben, azonnal elárulta volna előttem, hogy Agenor, már ily ifjan is, nagyban élvezi a kalandos történeteket.

— Hát akkor láttalak! ... kiáltottam fel lelkesedéssel — és nagyon tetszett nekem, mert jobban játszottál, mint sok nagy! Pedig én tudom, melyik színész játszik jól, mert én minden este ott vagyok a színházban ...

— Ugyan? — vágott bele Agenor a szavamba.

Hirtelen sandán pillantott rám s a hangjából szinte kibővült a gyanakvás. Meg kellett értenem, hogy hazugságnak tartja, a mit mondom.

De engem sokkal boldogabbá tett az a gondolat, hogy a hősiességem révén ilyen nevezetes valakivel köthetek barátságot, semhogy Agenor nyilvánvaló kételkedése lehűthetett volna.

— Ha nem hiszed — feleltem — nézz ki a kortina lyukán akármikor és majd meglátod, hogy én minden este ott vagyok, mindjárt legelő, a balsarokban! Ez az én rendes helyem; és ingyen megyek be, mert az én nagybátyám is színész. Még pedig híres színész; Debreczenben úgy szeretik, hogy soha sem eresztik el máshová. No hát ez az öreg Boldényi nekem nagybátyám; a nagymamának valóságos unokatestvére. És így minden este bevisz. Egyszer még a színpadra is felvitt.

— Te vagy az a fiú, a ki mindig ott áll baloldalt, legelő, az első földszinti páholy alatt, mindjárt a zenekarnál, és rátámaszkodik az orkeszter korlátjára? — kérdezte Agenor, az arezomat vizsgálgatva.

— Senki más, mint én — feleltem azon a nyelven, a melyet már tőle tanultam. — Akkor hát ismerlek! — mondta Agenor. — Ha ugyan te vagy az, a ki tapsolni szokott nekem.

— Senki más, mint én — alkalmaztam újra, nem épen a legszerencsésebben, a tőle tanult kifejezést. — En sokat tapsolok, mert nekem nagyon tetszik az, a ki jól játszik. És meglehet, hogy én is színész leszek. Ez még nem bizonyos, mert még nem tudom, hogy a szüleim megengedik-e. Ha nem engedik meg, akkor előbb tengerésztsz leszek, aztán tengernagy. De ha megengedik, akkor színész leszek, mert én is nagyon szeretnék játszani.

Nagy kísértésben voltam, ne áruljam-e el Agenornak azt is, mi volna titkos vagyakozáimnak a netovábbja. Hogy királyságot ohajtanék alapítani; minthogy közelebb ez már nem igen lehetséges: hát Borneóban és Szumatránban. De féltem, hogy a nálam nyilván tapasztaltabb Agenor, a kinek a tekintélye olyan rohamosan növekedett előttem, mint az *Ezeregyéj* halasza előtt a ládából kiszabadult szellem, — ki fogja nevetni az ábrándjaimat. A legnagyobbat tehát elhallgattam.

Mindjárt észrevehettem, milyen bölcse-

lekedtem, hogy legalább ennyire óvatos voltam. Agenor ugyancsak szigorúan torkolta le a szerényebb vágyaimat is.

— Ohó! Az nem olyan könnyű ám, színésznek lenni! A színészethez nagyon sokat kell tanulni és a tanulást már a pályában el kell kezdeni! Tudni kell, merre vannak a sülyesztők; tudni kell diszletet festeni, világosítani és hogy milyen kellékekre van szükség. Aztán nagyon sokat kell otthon gyakorolni és könyv nélkül tanulni, mert az nem elég, hogy az ember kiugrik a színpadra és akármít makog. Menj te csak tengerésznek! Az is nagyon szép, ha az ember felmászik az árboczkosárba és lesi, hogy merre lát szárazat. De mért akarsz tengerésztsz lenni? Ahhoz is sokat kell tanulni. Légy inkább kalóz! Kalóznak lenni nagyon szép és ehhez nem kell semmit sem tanulni, nem kell matrózinasságon kezdeni, nem kell a fedélzetet felmosni, csak kalózdalokat énekelni, ilyeneket, hogy: «A tengerész, az mind merész! ...» és a mikor az ember megpillantja az ellenséges hajót, hát lövöldözni! ...

— Kalóznak lenni csak akkor ér valamit, ha az ember kalózkirály lehet — feleltem. — Aztán meg a kalózkodat néha lelővik és ezt én nem akarom.

— Én, ha nem volnék színész, kalóz szeretnék lenni — melázott el Agenor, a távolba tekintve. — Kalóz vagy karbonári-vezér, a ki egyszerre csak kifelé fordítja az ujján a gyémántgyűrűt és a beavatottak erre mind meghajolnak előtte, némán, de a kalapjukat a földig leemelve.

— Hát még nem tudom, mi lesz, hogyan lesz — mondtam, minden tisztelettem mellett is erős kételkedéssel folytatva, hogy vajjon jó-e Agenornak a pályaválasztásra vonatkozó tanácsa? — Azt hiszem, a szüleim nem engednék meg, hogy kalóz legyek. De én is hallottam, hogy sokáig kell matrózinaskodni és a mellett még mindenfélét tanulni, ha az ember tengernagy akar lenni. Különben is azt szeretném a legjobban, ha színész lehetnék, mert mégis csak az a legmulatságosabb, ha az ember a színpadon ugrándozhat, bolondozhat, énekelhet, táncolhat. Azért én egész este figyelek, a míg ti játszatok, mert akkorára, a mikor majd a szüleim megengedik, hogy én is színész lehessenek, mindent tudni akarok, a mit a színházban tudni kell.

— Ez semmi; ebből még nem tanulsz sokat! — szólt Agenor, egyet legyintve a pálczikájával, úgy, a hogy Boldényi bácsi szokta a színpadon. — De szerencséd, hogy megismerkedtünk, mert ha barátok leszünk és holnap a fűveskertben megesküszöl, hogy a vörpadon sem árulsz el, akkor én megtanítalak a színészetre, úgy, hogy mindent tudni fogsz és még ki is festelek, a mikor a színpadra ki kell lépned. Azt pedig, hogy mikor kell kilépned, az apám meg fogja mondani, mert ő az ügyelő.

— Hát az nagyon jó lesz, ha mindenre megtanítasz! — kaptam a szíves ajánlaton. — Boldényi bácsit hiába kértem erre; azt mondta: akkor is a latin gramatika az első, ha az ember a színészethez megy. Pedig én is azt hiszem, a mit te mondasz, hogy: már a pályában is másképen kell ugrándozni, ha az ember színész akar lenni; és nagyon hamar meg kell tanulni a színészetet ahhoz, hogy az ember kiismerhesse magát a sülyesztőben is. Hát mégis csak jobb volna, ha te engem már most kitanítanál a színészetre. Akkor legalább nem kellene fél-ned, mert mindig csatlakoznám hozzád és ha valaki meg akarna verni, én rögtön pofonvágnám.

Nem annyira a háláérzet szólt belőlem, mint inkább a szorongás. Félszemmel mindig azt lestem, nem bukkán-e elő valamelyik utcasarokról a Kutya-féjű Tatár vagy a Holdvilág-képi, segítőcsapattal megerősödött, a mely esetben nem maradna más választás, mint lemondani minden, már megszerzett dicsőségről

és hanyatt-homlok rohanni, két különböző irányba, ki merre talál hamarabb egérutat.

Szerencsémre, hire-hamva se volt sehol az ellenségeinknek. Soha se láttam többé, se a Holdvilág-képi, se a Kutya-féjű Tatárt; mintha a föld nyelte volna el őket, úgy eltűntek, örökre.

Agenornak észrevehetően nem tetszett, hogy arra emlékeztetem, a mire sohase gondolt szívesen s a mit már nagyon szeretett volna végképen elfelejteni. Mintha nem is hallotta volna az utolsó szavaimat, csak a kérésre felelt:

— Hát, ha megesküszöl, hogy a sirig hű barátom leszel és nem árulsz el akkor sem, ha a kintpadon vallatnak, akkor kiképezlek színésznek. Először megtanítalak színházat építeni és diszletet festeni, aztán szerepeket adok neked és megtanítalak arra is, hogy hogyan kell színházat játszani. Én mindent tudok, a mi a színházhoz kell; értek az igazgatáshoz, a rendezéshez, az ügyeléshez, a világosításhoz, a maszkcsináláshoz, a hajfodorításhoz, és a balletmesteriséghez. Az ének meg a tánc a kisujjamban van; és először ugyan csak hosszremlen szerepekre fogok szerződni, de ha buffó kell, akkor is itt leszek én. Egymagamban fel tudom építeni a színházat és eljátszok benne mindent, valamennyi szerepet. Már nem egy színházat csináltam ... látod, ebből is színház lesz! ...

— És rámutatott a papírtekerésre, a melylyel néha-néha, mihelyt utcasarokhoz közeledtünk, huszáros hatvédek csináltam a levegőbe, hogy már előre védekezhessen minden elképzelhető meglepetés ellen.

— Ebből? — kérdeztem, elbámulva. — Ebből, ebből! ... Ez kartonpapiros és ebből lesznek a diszletek — magyarázta Agenor. — Hat diszlet: erdő, börtön, szoba, kert, palotaszor és trónterem; több nem kell. A színpadot és a színházteret pedig szivarszkatulyából ácsolom össze. Ez előtt a kis színpad előtt fogunk gyakorolni és próbákat tartani. De előbb azt kell megtanulnod, hogyan kell színházat építeni. Később diszleteket fogsz festeni. Mikor ezt is tudod, arra foglak megtanítani, hogy hogyan kell bajszot meg szakált ragasztani. A többi aztán már könnyebb lesz.

Elhűltem, a mint arra gondoltam, milyen sok az, a mi Agenort foglalkoztatja.

— És most már nem is jársz iskolába? — kérdeztem.

— Most még járok — felelt Agenor. — De ha egy félfejjel nagyobb leszek és minden este játszanom kell, akkor majd végképen ki fogok maradni az iskolából. Mindenre nem érhet rá az ember.

— Aztán melyik iskolába jársz? A priaristákhoz nem járhatod, mert akkor már ismertelek volna.

— A mióta Temesvárról eljöttünk, magántanuló vagyok. Az ősszel majd vizsgálatot teszek az elsőből és aztán a priaristákhoz fogok járni, a másodikba.

— Akkor épen egy osztályban leszünk. És ha egymás mellett ülhetünk, talán órák közben is taníthatsz, a tízperces szünetekben pedig próbát tarthatunk! ...

Erre az ajánlatomra már nem kaptam feleletet. Agenor hirtelen megállapodott és rámutatva a Csapó-utca egyik legnagyobb házára, így szólt:

— Látod, itt lakunk!

— Egyszer Boldényi bácsi is itt lakott — mondtam.

Ráismertem a házra, a kapu mellett látható kis szappanosboltról. Még emlékeztem rá, mit beszélt a nagyanyámnak Boldényi bácsi, ennek a kis szappanosboltnak a tulajdonosáról. Hogy mindig színészeknek szokta bérbe adni a házban lévő öt kisebb-nagyobb lakást és ha a színész olykor-olykor nem tudott fizetni, hát a szappanos egyszerűen elengedte neki a negyed-évi lakásbért. Egyszer ki akart tenni a házból egy színészt, a ki már három éve nem fizetett semmit. De a színész bevitte hozzá a feleségét, meg a gyermekeit, az egész színészesalád sirni kezdett, a mire előbb a kövér szappanosné sirta el magát, aztán a még kövérebb szappanos is, és a színész talán még ma is ott lakik, ingyen, ha azóta meg nem halt.

— De te nem jöhetsz hozzánk — tudatta velem Agenor a házirendjüket. — Csak a fűveskertben találkozhatunk vagy nálatok.

— Nem baj — feleltem. — Holnap a fűveskertből majd elvezetlek hozzánk; és ha akarod, egész nap nálunk lehetsz. Nekünk nagy udvarunk van ... és a kocsiszínben meg a padláson is játszhatunk.

— Hát jól van. A fűveskertből, mihelyt fel-
esküdtünk barátoknak, mindjárt elmegyünk hozzátok. De három órára ott légy ám! ... és

jól rejtőzzél el, hogy senki se sejtse, mit forralunk! Otthon pedig egy szót se! ... ne felejtse el, mit mondtam! ... a mi titkunkról senkinek se szabad tudnia! ... — figyelmeztetett Agenor és a tekintetében ugyanolyan titokzatosság sötéltett, a minő a szavaiban.

Egy kicsit megborozogtam. Sejtteni kezdtem, hogy valami főbenjáró dologba sodródom bele. De már nem mertem visszalépni. Szégyeltem volna, hogy ezzel talán félénkséget árulok el ... és nem is akartam ... kezdett emésztetni a kíváncsiság, hogy ugyan mi lappanghat a mögött a rejtelmesség mögött, a melyet Agenor úgy a lelkemre köt?

— Légy nyugodt! — feleltem. — Nem holmi ringy-rongy Kutya-féjű Tatárral van dolgod! ... Úgy gondoltam, eredményesebben nem hivatkozhatom a férfiaságomra, mintha a Kutya-féjű Tatárt említem.

Agenornak az arca még jobban elsötétedett. — Hát szervusz! — szólt és kézfogás nélkül akart befordulni a kapun.

— Igaz! ... még azt akartam kérdezni ... ma este nem játszol? Mert én ma este is ott leszek a színházban! — kiáltottam utána.

Visszafordult.

— Játsszom — felelt — de csak kis szerepeket. A husvét-jelenetben keresztül szaladok a színpadon és azt kiáltom, hogy: «Juhéja juhé! ...» A negyedik felvonásban pedig ördögfiú vagyok, de nem szólok egy szót se, csak ugrálok. Majd nézz meg *Nickleby Miklós* vagy *a londoni koldusok*-ban! ... ebben a darabban már megláthatod, milyen színész vagyok! ... Holnap pedig gyere el a fűveskertbe. De ne felejtse el, hogy a jelszó: «Légy néma, mint a sir! ...»

Bement a kapun és nem nézett vissza; én meg egy darabig utána bámultam; nem szívesen eresztettem el a szemem elől.

Akkor még nem tudtam, hogy ez a hálára kötelezett és a lekötelező örök története.

Mikor eltűnt, megindultam visszafelé. De, jó nagy kerülővel, a mellékutczákon somfordáltam haza. Életem legnagyobb hőstette után, a győzelem mámorában se felejtettem el az óvatosságnak azt a szabályát, hogy: «Ne keresd a bosszút libegő ellenséget! ... hogy kikerülhesd, inkább told meg az utadat pár lépéssel! ...» (Folytatása következik.)

KATONAVONAT ELINDULÁSA A HARCZTÉRRE. — Alexy főfelvétele.

A MUKDENI ÜTKÖZET.

Dr. Johann von Bloch orosz államtanácsos egy vaskos könyvet írt mintegy tizenöt esztendővel ezelőtt a jövőbeli háborúk technikai, nemzetgazdasági és politikai hatásairól. E könyvben írtatosaknak voltak fessze a bekövetkező eredmények. A szerzőnek nyilvánvalólag az volt a célja, hogy hatást gyakoroljon a császár békeszeretetére, kinek ő bizalmas embere volt s hogy lelkiismeretbeli dologgá tegye az orosz uralkodó számára a háború elhatározását, melynek várható eredményét úgy vizsgálta, mint valóságos világkatasztrófát. E munka V. kötetében Bloch azokat az eddig nem is sejtett pusztításokat vázolja, melyeket az új ismétlődő puskák és gőztüzézők ágyúk foghatnak okozni. Előadja, hogy ezekkel az egyenes emberpusztító gépekkel szemben semmivé fog letörpülni az emberanyagának deréksége és erkölcsi ereje, az egyes férfi még a legkiválóbb kvalitásokkal is nullává válik, s csak a nagy emberárató gépek fogják lekaszálni a sorokat. A csapatok harcztéri mozgása is lehetetlenné válik szerinte; rohamokra, szuronytámadásra pedig gondolni sem lehet, mert az egyenesen istenkísértés számba fog menni, s egyértelművé válik az ügylírással.

Az azóta lefolyt háborúk, nevezetesen pedig a balkánfélek és az azeri orosz-japán háború bizonyosságot tettek róla, hogy e könyv állításai nagyon sok a túlzás. De tíz esztendő előtt, maga az orosz hadvezetés is úgy ítélte meg a dolgokat, hogy nyílt csatába ereszkedni az ellenséggel olyan vakmerőség, melyért nem vállalhatja a felelősséget a hadvezér. Ezért történt, hogy az oroszok kivétel nélkül csakis megerősített táborhelyeken, s előbb gondosan előkészített állásokban fogadták el a csatát. Táborait földhányásokkal vették körül, melyeken belül nemcsak az ágyúk találtak biztos fedezetet, hanem azoknak árkaiban a gyalogság is védve volt úgy az előlőrlő jövő puskagolyók, mint a fejük fölött elrobbanó gránátok szilánkaival szemben s a melyeknek pozíciói ellen majdnem lehetetlenségnek látszott a roham.

Igy készítették elő az oroszok a mukdeni csatateret is. Az első munkálatokat voltaképp már 1904. év őszén elkezdették s decemberben fölönultak az erődítményekben a csapatok. Nem kevesebb, mint 75 kilométernyi hosszúságban húzódtak el a sáncok és földhányásokból készített várak. Oly csatateret készült tehát e helyen, mely hosszabb, mint az a távolság, mely Budapesttől a Tiszaig ér. Ezzel szemközt s vele csaknem párhuzamosan a japánok egy 60 kilométer hosszúságú sáncot építettek, jól megerősítve azt földhányásokból, rőzséből készített bástyákkal. Mindkét fél drótsővényekkel vonta be az árkok előtt fekvő területet, még pedig úgy, hogy több sővény volt vonva egymás mögött. A mellett úgy nevezett farkasvermeket ástak, favesszőből kerítések voltak, melyek megnehezítették az előrenyomulást. Be is bizonyosodott csakhamar, hogy egy ily módon megerősített hely ellen csaknem lehetetlenné vált az arezban való támadás.

Ezután előállott az a helyzet, melynek nincs párja a hadak történetében, hogy két csaknem egyenlő hadsereg harmadfél hónapig állott egymással szemben csaknem puskalövésnyi távolságra egymástól, a nélkül, hogy megvívták volna a döntő ütközetet.

A mint feljebb említettük az oroszok által elfoglalt pozíciók 75 kilométer hosszúságot értek el, míg a japánok csak 60 kilométer hosszúságban erősítették meg hadállásaikat. Tehát az oroszok 15 kilométerrel túlszárnyalták az ellenséget. A mellett számuk is nagyobb volt valamivel. Az orosz harcászok száma körülbelül 310,000-re ment, a japánoké csak 300,000-re; a mellett az oroszoknak 300 tábori és 100 nehéz ágyúval volt többjük mint az ellenségeknek, annak viszont 112 gépfegyverrel volt többje. De a helyzet csak akkor alakult ki így, mikor a japánok bevették már Port-Arthurt, s az ottani csapataikat is magokhoz vonták. Addig nagy fölényben voltak az oroszok, s módjuk lett volna ellenségeiket túlszárnyalva oldalban támadni meg, esetleg bekeríteni. Ezt azonban 1904 december közepétől 1915 február végéig meg sem kísérelték.

A német tábornok történeti osztálya megírta és közreadta az egész japán-orosz háborúnak történetét. A mukdeni csatáról szóló leírást 1905-ben csak egy rövid 24 oldalra terjedő füzetben bocsátotta közre, későbbre halasztván a részleges leírát, ha majd rendelkezésre állnak a mindkét harcoló fél által nyilvánosságra hozandó adatok. Ez év elején megjelent azután ez a részleges leírás is, mint a hadjárat történetének 47-ik kötete. Ebben olvassuk, hogy az oroszok az egész harmadfél hónapi idő alatt védelmi állásaikban maradtak meg, még csak kísérletet sem tettek az ellenség megtámadására, míg a japánok hihetetlen vakmerőséggel újították meg minduntalan támadásaikat. Az oroszok részéről hiányzott minden kezdeményezés, míg a japánok minden támadása arezban kudarcra vezetett. Kitént, hogy a megerősített táborhely ellen nem intézhető sikeres roham.

1905 február 19-én Kuropatkin az orosz hadvezér haditanácsot tartott, melyen határozatba ment, hogy támadásba mennek át, megkerüljük a japánok bal (nyugati) szárnyát, s aztán oldalról és hátulról támadva, elől lekötve az ellenséget felsodorják annak egész harcivonalát. E célból a sánczokban és erődítményekben csak annyi katonaságot voltak hagyandók, a mennyi éppen elég feltartóztatni néhány napra az arezban való ostromot, a többi, valamint az összes tartalékot egy hatalmas seregé akarták egyesíteni, mely az óriási támadást végbevigye. A támadás napján pedig február 25-ikét állapították meg. Oly terv volt ez, a mely ha sikerül, végső katasztrófával fenyegette a japán sereget, elvágja annak visszavonulási vonalát is, s egyszerre véget vet az egész hadjáratnak. És sikerült volna is nagy valószínűséggel ez a vállalkozás, ha előbb határozóztak el magokat reá, akkor mikor még nem érkeztek meg a portarthuri csapatok. De akkor csupa kapkodásból állott az orosz hadvezetés, nem nyilatkozott meg semmiben valamilyen elhatározás s eleget vélték tenni a seregvezetők feladatuknak, ha visszaverik a japánok megújuló ostromait.

Most minden késő volt már. Közben a japán hadvezér Oyama is támadásra határozta el magát, még pedig egyszerre akarta megtámadni az oroszok mindkét szélső szárnyát, hogy azok ne gyanítsák melyik oldal felől fenyeget a nagyobb veszedelem. E célból már február 24-ikén megindultak a csapatok. Az oroszok észrevették a seregmegmozdulásokat, nevezetesen azt, hogy nagy japán csapatok kelet felé tartanak. Egy elszánt hadvezért örömmel töltött volna el ez a tény. Mert minél több csapatot küldenek a japánok kelet felé, annál gyöngébb marad a nyugati szárnyuk, a mely ellen az oroszok a támadást tervezték. Gyors elhatározással és gyors végrehajtással összehozták volna a japán szélső balszárnyát, mielőtt azok elindított csapatai megérkeztek volna rendeltetésük helyére. De az oroszok ekkor is csak a védelemre gondoltak. Azokat a tetemes csapatokat, melyeket a támadásra a nyugati szárnyukon vontak négy nap alatt össze, egyszerre visszafordították, s a túlsó szárny felé irányították annak a megerősítésére. Pedig ott a japánok csak tüntetni akartak, hogy elvonják nyugatról az oroszok figyelmét.

A legszélső keleti orosz szárnyon Rennenkampff tábornok vezényelt, ugyanaz, a ki a mostani háborúban is egy hadtest élén áll. Egy vitéz, de minden önálló fellépést kerülő férfi. Február 26-án már annyi csapat állott rendelkezése alatt, a mely a vele szemben álló japánokat háromszorosan felülmulata. Ha ő akkor támadásba megy át, tönkre tehetné volna az előtte álló ellenséget. De ő előtte is csak a védelem lebegett. Tartotta magát betűszerint a 19-iki haditanács rendelkezéséhez, hogy a harcoknak túlsó végén kell kezdeni a támadást, itt pedig csak védekezni kell. Még csak egy erőteljes felderítő csapatot sem küldött előre, a mely meggyőzte volna róla, hogy ő a japánokat nemcsak túlszárnyalta, hanem legszélső csapataival azoknak már hátába is került. Voltaképpen csak az ágyúkat kellett volna megszólaltatnia, hogy lehető sietéssel visszavonuljanak a japán csapatok, ha csak fölkoncoltatni nem akarják magokat.

DeRennenkampff napokon keresztül mozdulat-

lan maradt s az alatt a japánok magok mentek át a támadásba az oroszok nyugati szárnya ellen. Tehát ott, a honnan az oroszok elvonták a csapataikat, s a hol eredetileg ők akartak támadni.

Az orosz főhadiszálláson február 28-ikán vették észre, hogy Mukdentől nyugatra, a régi mandarin-úttal párhuzamosan erős japán csapatok menetelnek északra. Kuropatkin azonnal elrendelte, hogy két hadosztály (egy a X-ik egy pedig a XVI-ik hadtestből) Satilow tábornok parancsnoksága alatt arezal nyugotnak vegyen állást, s verje vissza a japánok esetleges támadását. De a japánoknak észök ágában sem volt a támadás. Az adatok közreadása után most már tudva van, hogy a japánok oly kedvezőtlen helyzetben voltak még ekkor e helyen, hogy katasztrófális helyzetbe jutnak, ha az oroszok támadásba mentek volna át. De ez elmaradt; ismét hiányzott a kezdeményezés. Egy tetemes kozáksapatot is kiküldött az orosz hadvezér nyugati irányban a helyzet felderítésére. Az kilovagolt a mongol pusztákra, a hol egy emberrel sem találkozott, aztán visszanyargalt a sereg háta mögé, s csak Mukden mögött húsz kilométernyire állott meg.

Ez alatt a japánok egyre nagyobb számban vonultak északi irányban az oroszok jobb szárnya mentén. Március 2-ikén irtóztató félelem fogta el az orosz főhadiszállást. Meggyőződtek róla, hogy a japánok bekarják őket keríteni, el akarják őket vágni Karbintól, a honnan az egyetlen vasúti vonal Európába vezet. Ha ez sikerül, úgy elveszett az egész sereg, s hirtelmondó sem kerül belőlük haza.

Ettől kezdve senki sem gondolt többé se győzelemre se csatára. Egy körültekintő hadvezér észrevette volna ebből, hogy a japánok elvonták keletről a csapataikat, tehát ott győnék, a hol pedig ő erős. Ha ott azonnal támadásba megy át, megsemmisítheti őket, mielőtt ők mehetnének át a támadásba nyugaton. De Kuropatkin ekkor már csak a menekülésre gondolt. Minél gyorsabban hátrálni s biztosítani a vasúti vonalat, az lett a jelszó. Visszarendelték a sereget, az egész 75 kilométer hosszú vonalon. Óriási feladat volt ezt úgy intézni, hogy minél kisebb veszteségeket szenvedjenek. S meg kell adni, hogy ezt kitűnően hajtották végre. Hat napig tartott a teljes visszavonulás, a nélkül, hogy a japánok észrevették volna, hogy voltaképp az egész orosz sereg futásban van. Csak elégtelen csapatok üldözték félerővel a szaladókat. Így is 96,500 emberre teszik az oroszok a veszteségüket, a kik között 2457 volt a tisztok száma. De még sokkal többen maradtak volna a csataterén, ha a japánok idejekorán áttekintették volna a helyzetet.

Nyilvánvalóvá lett ebben az ütközetben, — mint egyáltalában az egész japán-orosz hadjárat alatt, hogy nem csupán a tömegek és az ölögepek száma a döntő, hanem a katonaság deréksége is érvényesül. Kitént, hogy a mai fegyverek mellett is a bátorság, a harci készség s a lelkesedés oly tényezők, a melyek nemcsak egyenlő számú, de túlnyomó ellenséggel szemben is biztosítani tudják a diadalt.

A japánok magok is csak védekezésre szorítottak hosszú heteken át, s a mi kísérletet a támadásra tettek, annak eredménye semmikep sem állott arányban az áldozatokkal, a melyekbe került. Olyan bátorsággal és halálmegvetéssel, mely nemcsak tiszteletet, de egyenesen csodálatot érdemel, próbálták megostromolni az orosz erődöket. Este hóféhér ruhába öltözve hason csúszva közeledtek a hóval borított mezőn az egyes sánczokhoz, hogy minél kevésbé legyenek észrevehetőek s olyan közel mehessenek, a hol már eredményesen mehetnek át a rohamra. De majd minden kísérletük hiábavaló volt, vagy legalább is kevés eredményt hozott mindaddig, a míg kisebbségben voltak. De a mint megérkeztek Port-Arthur alól a csapatok, azóta a helyzet egyszerre megváltozott. Mialatt a szárnyakon a bekerítés munkája folyt, arezban is intéztek még pedig fényes nappal támadást az egyes erődök ellen, s ezek közül három egymás mellett fekvőt (a 19., 20. és 21. számúakat) szuronyrohammal vettek be. Így áttörték közepén is az orosz védelmi vonalat, s biztosították a győzelmet arra az esetre is, ha a megkerülés nem járt volna sikerrel.

1—2. Faluról bevonult népfelkelők egy kaszárnyá vá alakított iskola előtt. — 3—4. Katonák a harcztérre induló vasúti kocsiokban. — 5. Segélyt kérők a népségítő iroda előtt. — 6. A népségítő irodában. — 7. Budapestre bevonult bosnyákok, beöltöztetés előtt. — 8. Zászló- és hadijelvény-árus az utcán.

LIPÓT SZALVÁTOR FŐHERCEGE BUDAPESTEN. — Látogatás a mentőknél.

HÁBORÚS HULLÁMOK.

HAZUGSÁGOK.

A párisi «Matin» fényesen bebizonyította, hogy tudja: mi az, a mivel egy világ a maga méreteinek tartozik akkor is, a mikor hazudik. A nagy boulevard-lap *Nisi levele*, a mely a színek tobzódó pompájával írta le: mint vonult be seregének harmas veresége után Karagorgyevics Petár harmincz automobilnyi ragyogó kísérettel Budapestre: diadalmasan tartja a rekordot az ellenséges sajtó fölléptető-versenyében. Pedig a verseny óriási. A háború aczél-falakkal zárta körül az országokat. A nemzetközi érintkezés megszűnt. A háborús államok, mint a harag-tartó emberek, nem beszélnek egymással. Külföldi lapot nem látunk. De ha csak egy-egy is véletlenül idevetődik: találunk benne annyi hazugságot, hogy égnek mered tőle minden hajunkszála. A «Matin» azonban idáig veretlen. A fantáziának ilyen vakmerő szárnyalására egyik társa sem volt képes. Az ő kacsája magasabbra tud röpködni, mint a sarkeselyű.

Pedig ismételtük, a verseny nagy és erős. A rettenetes feszültség, a mely most valóságos ideglázban tartja az egész világot, a hamis hírek egész raját bocsátja szinte minden órában a levegőbe. Minálunk és Németországban egy igen energikusan kezelt cenzúra teszi mozdulhatatlanná a fölgylut képzeletet és válogatja ki még az igaz hírek tömegéből is azt, a mit a nyilvánosság elé valónak ítél. A cenzúra nyilvánvalóan az, hogy a közönség gondolkodása realizáltassék, vagyis kész és befejezett tényeket kapjon a maga anyagául. Ez a cenzúra nem tesz engedményeket a türelmetlenségnek, de viszont nem is szolgáltatja ki a fölbiztatott lelkeket fájdalmas és lesújtó csalódásoknak. Nem engedi diadalnak hirdetni azt, mint a francia lapok a *liège-i* csatával tették, a mi néhány óra múlva gyászos vereségnek bizonyul.

Az ellenséges tábor főként az orosz és a francia sajtóban más szisztémát követ. Ott szabad minden hazugság, a legvakmerőbb és a legotrombább is, a mely a lelkek föltüzelésére és az önbizalom emelésére alkalmas. A képzelet teljes szabadságot kap, hogy lobogó győzelmi jelentésekben tegye jóvá azt, a mi a harctéren jóvátehetetlen kudarcot vallott. Veszett csaták ragyogó diadalokká alakulnak át a türelmes papirosra és a párisi boulevardokon örömmámorban éljen a tömeg a mühlhausen-i győzöket, mialatt ezek veszett futással menekülnek az üldöző német vértések elől...

A mindennapi erkölcs redőzött homlokkal elmélkedik a torz jelenségen: fölháborító-e ez vagy nevetésges? ... Se az egyik, se a másik. Soha háború, soha milliók véres és végzetes viadala nem múlt és nem is mulhatott ilyen hazugságok nélkül. A mi nyilvánvalóan igazol egyet. Azt: hogy a hazugságra a históriának ilyen orkánjaiban szükség van.

Szükség van, nem azokért, a kik e hazugságokat termelik, hanem azokért, a kik számára a hazugságok teremnek. A tömegekért,

a melyek úgy az egyik, mint a másik táborban ziháló lélekkel, a megpattanásig feszült idegekkel lesik az egyetlen kárpótlást a háború minden iszonyatáért és rémségeért: a diadalt. És jaj annak, a ki mást jelent, mert jaj azoknak, a kik mást kapnak.

De győztes a háborúban mind a két fél nem lehet. Jánusnak csak az egyik arca mosolyog, a másikon komor gyász és vigasztalanság. Tehát *darczot* kell rá tenni azok izgalmas áltatására, a kik felé a háborúnak ezt a képét fordította a végzet.

A vereségnek, a katasztrófának fátyla és lárvája a háborúban a hazugság. Semmi se oly hamar elrongyolódó, mint ez a fátyol, a melyet reszkető kezek akasztanak és borítanak a rémes valóság vonásaira: de azért nem szabad fölháborodni a megtevesztő munka erkölcsén, a minthogy nem lehet fölháborodni a hazugságoknak azon a szövevényén, a melylyel az anya előtt takargatják, hogy a fia hirtelen és váratlanul meghalt.

Ezeket a hazugságokat, épen azért, mert hazugságok és épen azért, mert az életük tartama csak percekre van szabva, csak egy érzés illetheti: a *részvét*. A háborúban minden hazugság egy-egy gyászjelentés, a mely nem egy igazságnak, hanem a mi ennél több és keservesebb: egy reménységnek a halálát hirdeti. Mert hazudni természetesen mindig csak az a fél kénytelen, a melyik az igazat nem meri megvallani. A győztes nincs rászorulva, hogy hazudjék. Ez beszámolhat az eseményekről hiven és őszintén, túlzás, takargatás és szépitgetés nélkül. Nem kell félnie a tömeg gyászának és kétségbeesésének forradalmi kirobbanásától vagy csüggedt összeomlásától. A diadalnak is ára van. A győzelem hajóját is drága vérfolyam hullámai emelik. De a diadal megér minden áldozatot, mert a tömeghalálért a nemzet halhatatlanságával fizet.

Sajnálni kell azokat, a kiknek a háború a hazugságot adta. Jaj nekik, nem azért, mert hazudnak, hanem azért, mert hazudniuk kell. Mi nem kívánhatunk magunknak jobbat, mint azt, hogy a hazugság egész a retentő mérkőzés végéig ellenségeink keserű kenyeré maradjon, mert ettől ugyan meg nem hiznak. Minden hazug győzelem legyen az övéké, minden igaz diadal a miénk.

SZÁMÚZOTT SZAVAK.

A francia árúk bojkottjával egyidőben még egy sajtóságság hadjárat indult meg Budapestben. Hadjárat a francia föllírások ellen. Az aranybetűs francia szavakat az üzletek, gyógyszerárak, mulatók czégtábláin sorra leragasztották, még mielőtt a közönség indulata gyöngétebb módját választhatta volna az elűntetésüknek.

Nem tehetünk róla, de az a meggyőződésünk, hogy ezek a föllírások ezzel be is töltötték az egyetlen elképzelhető hivatásukat. Mert hogy mi egyéb rendeltetésük volt ebben a városban, maga Kolumbusz Kristóf is aligha tudná fölfedezni. A francziák egyáltalában nem nagy világjárók: Budapestet meg épséggel

nem igen tisztelték meg soha az érdeklődésükkel. Hogy kinek az utbaigazítására, vagy tájékoztatására bigyesztették tehát igen tisztelt kereskedőink, kávészármazók és szabóink az üzleteik fölé ezeket a francia föllírásokat, az szigorú rejtelem.

A mi pedig a magyarázatát adja e rejtelemnek, egyáltalában nem dicsőség. A lelke szerint igen közeli rokona annak az érzésnek, a mely az egyszeri majsztram czégtáblájára a «szizmadia» mellé odapingáltatta ezt a gyönyörű szót is, hogy «kéjgáz». Egyszerűen azért, mert ez a szó — gyönyörű. Egész sereg budapesti firmatáblán ragyognak francia szavak, a melyeket maga, a ki odatette ép oly kevéssé ért, mint a milyen kevéssé az a bizonyos szizmadia tudta, hogy igazában mi is az a kéjgáz. De odairatták, mert ez — előkelő. A szakma előkelőségei mutatták rá a példát, hát ők is igyekeztek hozzájuk hasonlóknak lenni. Az a pár francia szó: disznak, ékszernek, ornamentnek számított egy naiv és lényegében otromba hiúság értékelésében.

A háború által fölkavart közszellem alapos revízió alá vette ezt az értékelést és szinte statáriális gyorsasággal itélt száműzésre egy — ostobaságot. Kinek hiányoznak ezek a francia föllírások? Senki se fogja ezentúl se összevetesíteni a szabóműhelyt a cukrászdával, ha nincs is francziául odairva az ajtó fölé: melyik micsoda? Azokat a finom lelkeket pedig, a melyeket megsajdít «Voltaire nyelvének» üldözése és a maguk nagy megértésének magasságából érthetetlennek bélyegezik ezt az ostromot, egész tisztelettel figyelmeztetjük, hogy ezer Voltaire se teheti kedvessé azt a nyelvet, a mely most csak átkot, szitkot, rágalmat szór ránk és a melynek a szavával most szuronyt és golyót vezényelnek azok szívébe, a kik velünk és értünk harcolnak.

A KONYHA.

Zászló, szalag és virág borította a csatába induló harczost, az ágyút, a municziós szekert, jutott a kedves, viruló díszből mindnek bőségesen: de a legvirágosabb zászló, a legtöbb selyempántlika az utolsó kocsin lengett és lobogott mindenik menetben.

Már pedig ez az utolsó kocsi nem a generálist vitte, hanem — a konyhát. Az egyetlen szelid alkalmatosságot a földet remegtető félelmetes menetben. A legdrágább ünnepi díszben az a legény pompázott, a kiről bizonyos, hogy egy ellenséget se fog leteríteni. A szakács.

Akadt sok ember, a ki elmosolyodott ezen a jelenségen. Még több, a ki a fejét csóválta megakadva és értetlenül.

Pedig nagyon egyszerű a dolog és nagyon logikus.

Azt az ünnepi díszet, a mely a háborúba vonuló hősöket elárasztotta — asszonyi kezek hozták. Fölgylüt és remegő női lelkek boldog és gyöngéd áldozása árasztotta el vele a millió viszontagságba induló katonákat.

A férisszív gondolata, a melyet a háborúba menő seregekhez küld, ez:

— Verjétek meg az ellenséget!

A nő szíve a nélkülözésekre és a veszedelmekre gondol, a melyek fönt és lent várakoznak a harczosokra. A maga meleg gyöngédségének ezer áldására, a mely nem követheti a csatába a férfit.

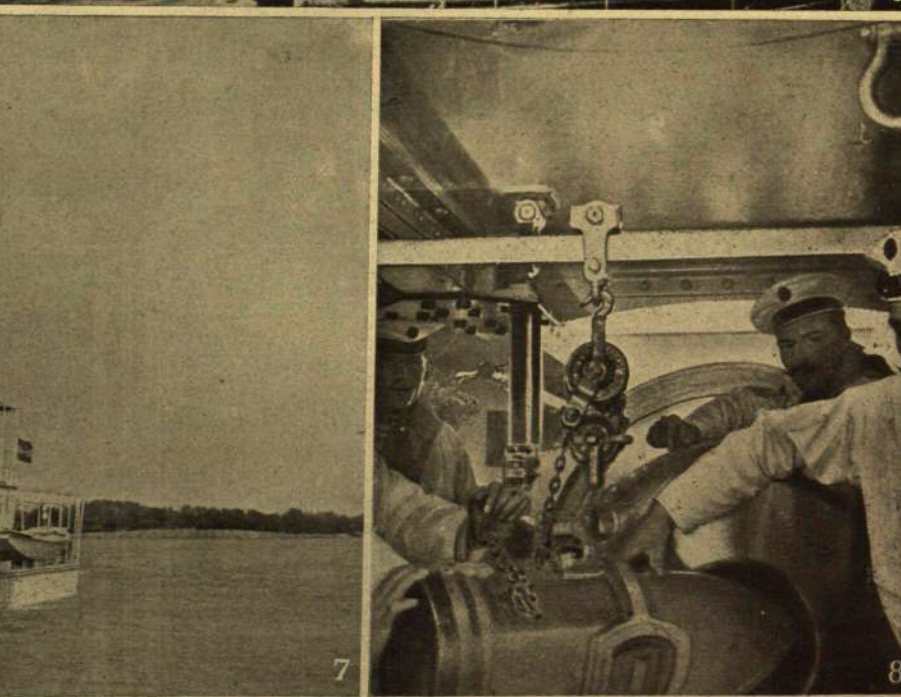
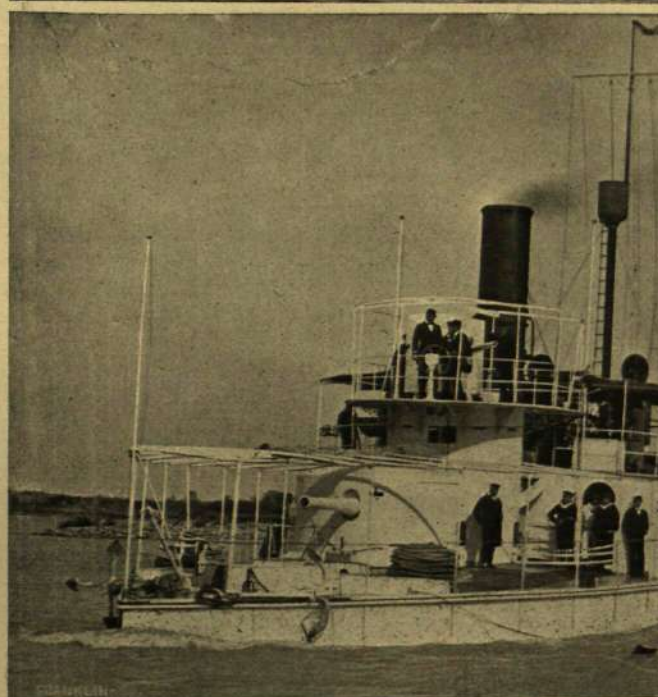
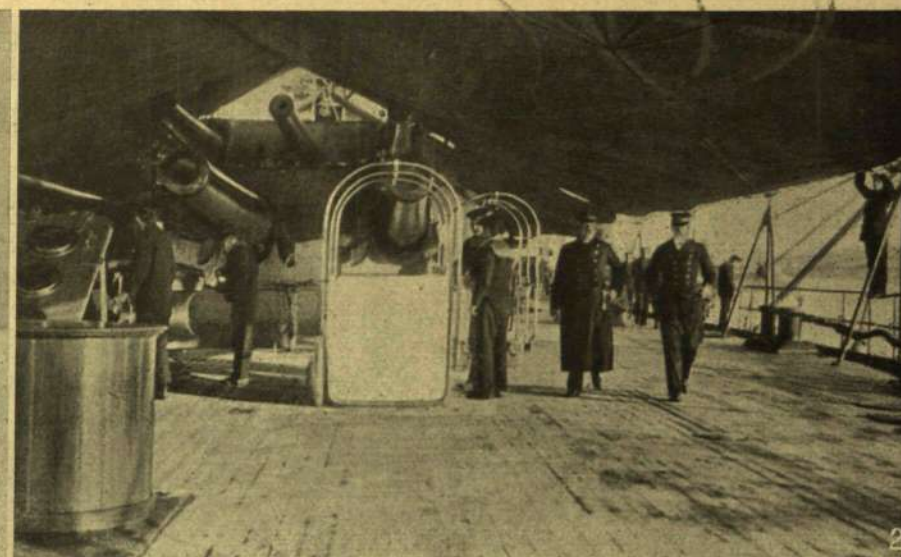
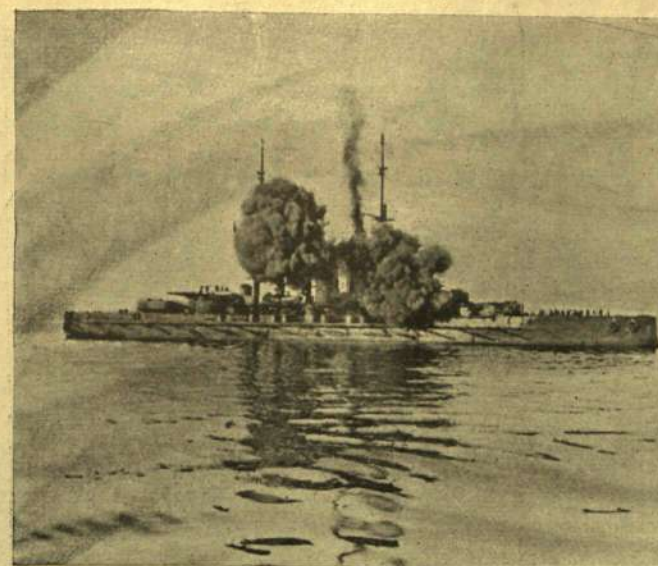
Ebből a temérdek gyöngédségből csak egyet lát ott az eldübörgő hadi vonulásban.

A konyhát. Százegzer nő szívében ég a vágy, hogy mehesse a fiával, az urával, a vőlegényével a csatára, ha másképpen nem, legalább mint markotányosnő, ha másért nem, hogy legalább egy falat étellel, egy korty itallal enyhítse a harczos éhét, szomját.

A modern hadviselés lehetetlenné és fölöslegessé tette ezt a készséget. Alkalmasabb helyettest állított a markotányosnő pótlására. A kéreken gördülő konyhát. Ez viszi az ételt azoknak, a kik a halált viszik az ellenségnek.

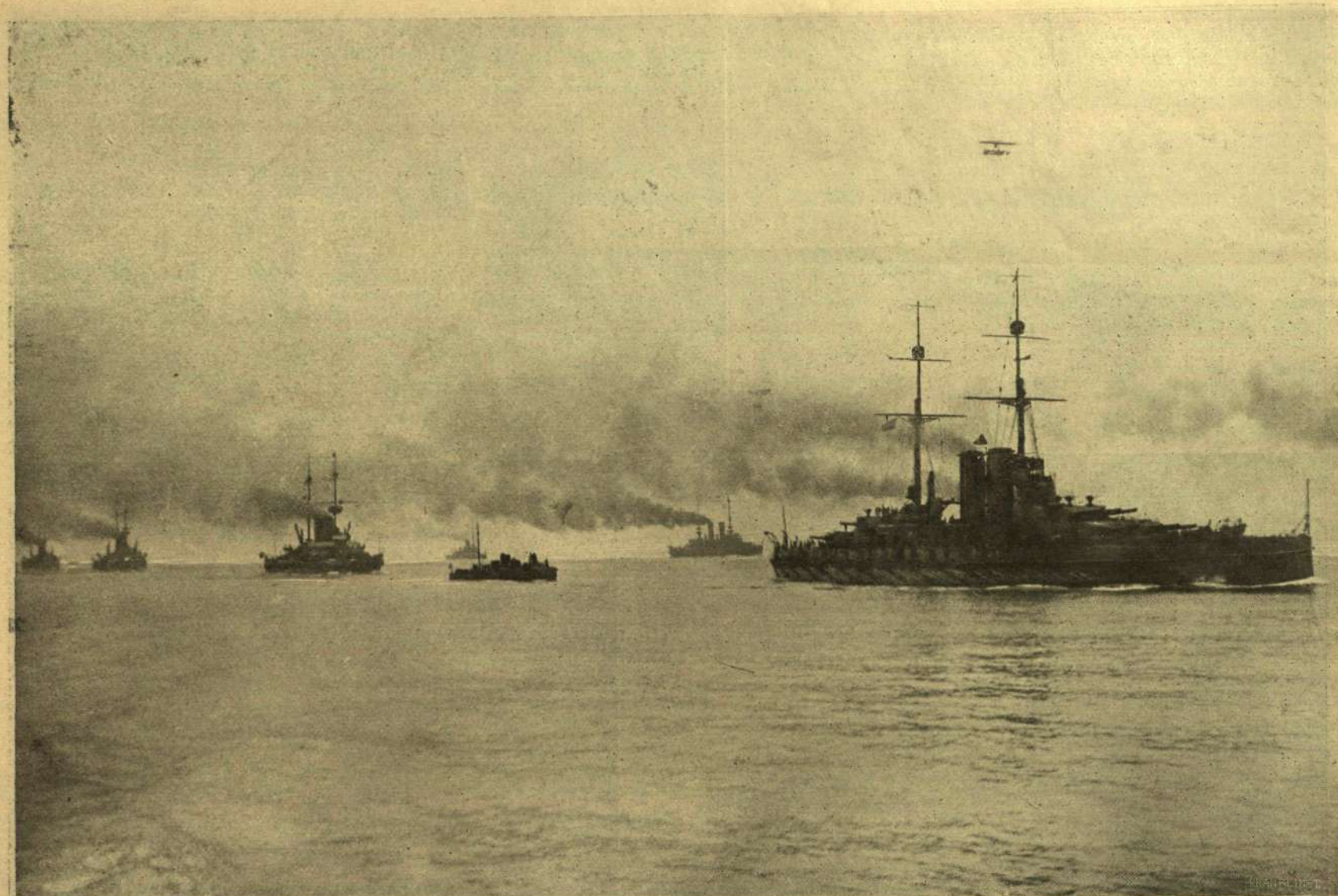
Semmi se természetesebb és érthetőbb tehát, mint az a szeretet, az aggodó asszonyi léleknek az a nagy, mely és becéző hálája, a mely a tábori konyhát elárasztotta virággal és valósággal a harczosok primadonnájává avatta a szakácsot. A minthogy meg is érdemli ezt a dicsőséget, ha hivatását becsülettel és jól teljesíti.

Szigma.

1. Lővégyakorlat a Viribus Unitis dreadnaughton. — 2. A Viribus Unitis földszétén. — 3. Az Erzsébet királyné szabad fedélzetén. — 4. Torpedó rőptében. — 5. Matrózok ebéd után a kaszárnyában. — 6. Torpedó-naszádok a kikötőben. — 7. A Szamos monitor, mely résztvett a belgrádi erődítmények bombázásában. — 8. A 24 centiméter kaliberű ágyú töltése.

A MI FLOTTÁNK.

FLOTTA-GYAKORLATON.

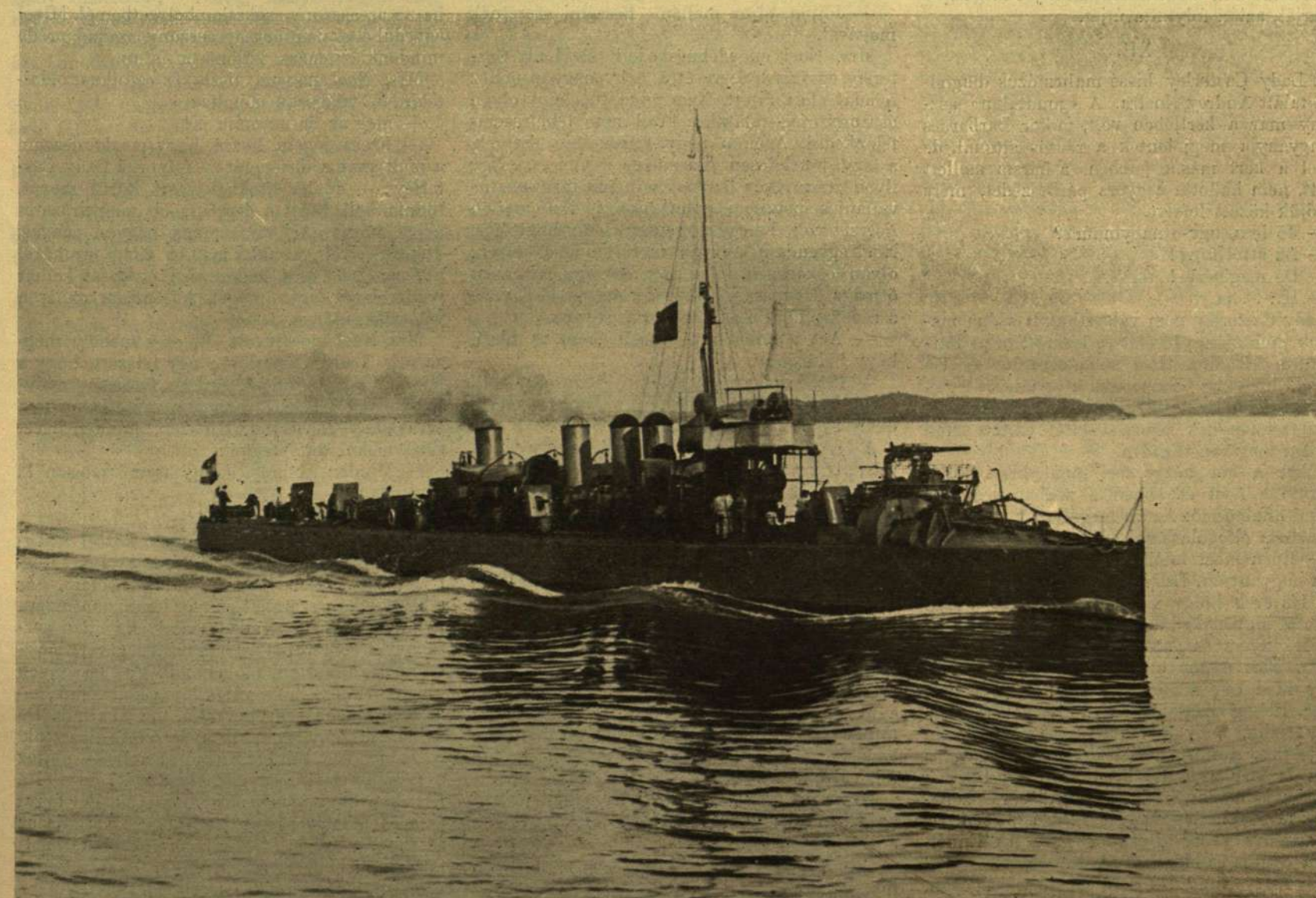

A RADETZKY CSATAHAJÓ.

A MI FLOTTÁNK.

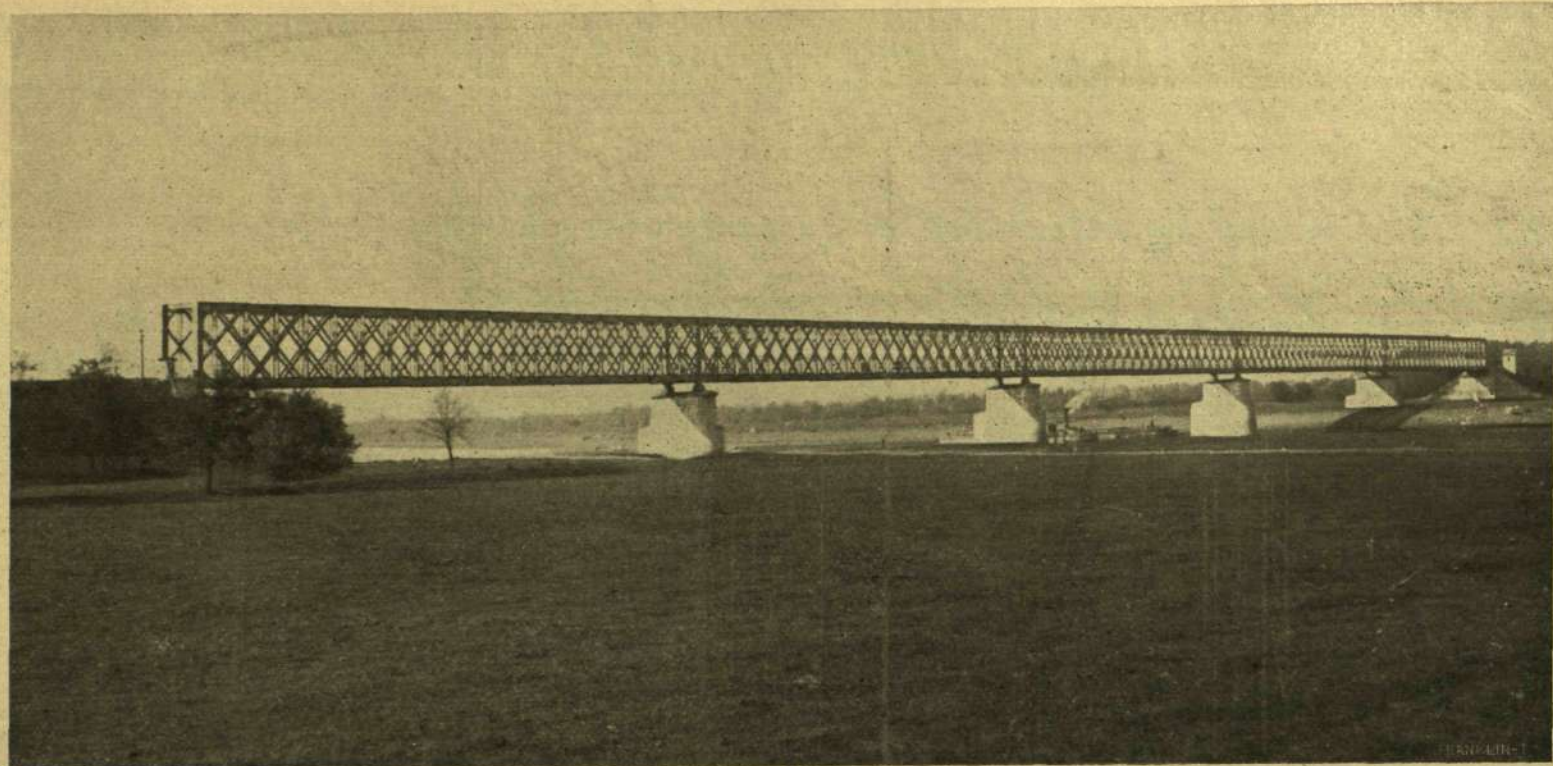

A KROKODIL TORPEDÓ-NASZÁD.

TORPEDÓ-NASZÁD KÉMSZEMLÉN.

A MI FLÓTTÁNK.

A ZIMONYI HÍD, MELYET A SZERBEK KÉT IZBEN PRÓBÁLTAK SIKERTENÜL FELROBBANTANI.

A PATRICZIUS.

Regény.

(Folytatás.)

Írta John Galsworthy. — Angolból Kendeffy Katinka.

Annóra leköltötte a szándékának az intenzivitása, hogy nem vette észre azt a furcsa kis mosolyt, mely a Barbara ajka körül lebegett.

— Legjobb volna, ha mindjárt a Termeszettel is beszélne nagymama!

Lady Casterley hirtelen megállott s felnézett az unokájára.

— Mit akarsz ezzel mondani? Szólj!

De látva, hogy a Barbara ajka szorosan összecuszkodott, talán akaratlanul jól megcsipette a karját, aztán folytatta útját.

XII.

A Lady Casterley kissé maliciózus diagnózisra talált Andrey Noelra. A «gondtalan» asszony már a kertjében volt, mikor Barbara s a nagyanja megjelentek a rácsos ajtónál, de mivel a kert másik felében, a hársfa mellett állott, nem hallotta a gyors párbeszédet, mely kettőjük között lefolyt.

— Jó lesz, ugy-e nagymama?
— Az attól függ!
— De megígérte!
— H... m.

Lady Casterley nem választhatott volna magának jobb ajánló levelet és kiserőt, mint Barbarát, a kit Mrs. Noel soha sem láthatott a nélkül, hogy ne érezze azt a gyönyörűséget, melyet a megtestesült életöröm hatása egy olyan asszonynak okoz, a kitől ezen a téren minden meg van tagadva.

Mikor a két hölgy felé ment, kissé oldalt hajtotta a fejét és ebben a pózban nem volt semmi affektáció. Aztán megállott s várt.

Barbara elfogulatlanul szólt.

— Épen most találkoztunk egy bikával. Ez itt a nagyanym, Lady Casterley.

A kis öreg hölgy magaviseletével ezel a szép arccsal s gyönyörű alakkal szemben egy kicsit kevésbé nyers és autokratikus volt, mint rendszeren. Éles szeme első pillanatra észrevette, hogy nem egy közönséges kalandornéval van dolga. Elégé nagyvilági asszony volt ahhoz, hogy tudja, hogy a «születés» ma már nem azt jelenti, a mit az ő leánykorában, hogy a pénz is már a múlté kezd lenni és hogy a szépség, jó modor, irodalom, művészet és zenetudás társadalmilag nagy értéket képviselt. Ez az asszony pedig ilyennek látszott.) Ennél fogva óvatos és előzékeny volt.

— Hogy van? — kérdezte barátságosan. Hallottam magáról. Megengedi, hogy egy percire leüljünk a kertjében? Az a bika egy bestia volt.

De a míg beszélt is érezte, hogy a Mrs. Noel tiszta, éles szeme egészen jól látta, hogy miért

jött. A tekintete csaknem cinikus volt s résztvevő megjegyzései mellett is úgy tetszett, mintha nem lenne a bika-történetben. Ez nagyon bosszantó volt. Miért ereszkedett le Barbara úgy, hogy elmondja mi történt azzal a gyalázatos állattal? És elhatározta, hogyha Babs elérte, ő a szarvánál fogja.

— Babs, menj a vendéglőhöz s rendelj egy kocsit. Reszket a lábam, kocsin megyek haza és mikor Mrs. Noel felajánlotta, hogy elküldi a szobaleányát, azt mondta:

— Nem, nem, az unokám elmegy.

Mikor Barbara kötekedő pillantást vetve nagyanjára, elment, megveregette az ülést maga mellett s azt mondta:

— Jöjjön, üljön mellém. Beszélni szeretnék magával.

Mrs. Noel engedelmessékedett. És Lady Casterley egyszerre észrevette, hogy nagyon nehéz feladat előtt állott. Nem gondolta, hogy olyan asszonyt fog találni, a kivel nem lehet szemtelenkedni. Azok a nagy, tiszta, sötét szemek, a lágy, tökéletesen grációzus modor... Egy ilyen «résztvevő» lénynek mindent meg lehetne vallani s még sem tudott szólni! Kellemetlen helyzet volt. És egyszerre észrevette, hogy Mrs. Noel egyenesen, nagyon mereven ül a helyén, olyan egyenesen, talán még merevebben, mint ő maga. Ez rossz jel! Nagyon rossz jel! Kívette a zsebkendőjét s az ajkához szorította.

— Azt gondolom, — szölt, nem is hiszi, hogy üldözöbe vett egy bika!

— Bizonyos vagyok benne, hogy úgy volt. Valóban? Ah, de én valami egyébről akarok magával beszélni.

A Mrs. Noel arca megrándult, mint a virág, mielőtt avatatlanul kéz letörné s Lady Casterley újra az ajkához nyomta a zsebkendőt. Ez alkalommal erősen megdörzsölte a száját, nem volt ott semmi, a mi lejöjjön, ennél fogva elégtétel volt, ha megdörzsölhette.

— Öreg asszony vagyok, ne vegye rossz néven, a mit mondok.

Mrs. Noel nem felelt, de merően nézett a látogatójára, a kinek egyszerre úgy tetszett, hogy ez egy más személy. Mi volt abban az arczban, a mely feléje fordult. Valamiképpen egy gyermekre emlékeztette, melyet megbántottak — az a puha haj, a keskeny ajkak, melyek egy vonalat alkottak. És mintha harapófogóval húznák ki belőle, odavetette.

— Nem akarok magának fájdalmat okozni kedvesem, de természetesen az unokámról van szó.

De Mrs. Noel semmiféle jelt sem adott arról, hogy ott van és a bosszúság, mely oly sokszor lepi meg az idősebbeket, ha valami váratlanul találkoznak, a segítségére jött Lady Casterleynek.

— Az ő nevét olyan módon hozták összeköttetésbe a magával, a mely neki nagyon

sokat árthat. Bizonyos vagyok benne, hogy maga nem akar neki ártani.

Mrs. Noel a fejét rázta, aztán Lady Casterley folytatta.

— Azt sem tudom, mi mindent beszéltek azóta, hogy az ön barátja, Mr. Courtier megsértette a lábát. Milton a lehető legoktalanabban cselekedett. Maga talán észre sem vette.

A Mrs. Noel felelete keserűen világos volt.

— Nem tudtam, hogy van valaki, a ki ennyire érdeklődjön a cselekedeteim iránt.

Lady Casterley eltérte, hogy egy bosszus mozdulatot tegyen a keze.

— Istenem! — szölt, minden közönséges embert érdekel egy asszonynak a cselekedete, ha az az asszony szokatlan helyzetben él. Mivel egyedül él és nem övegy asszony, szabad préda mindenki számára, különösen falun.

Mrs. Noel nagyon tiszta és cinikus oldaltekintete világosan mondta:

— Meg az ön számára is!

— Nincs jogom hozzá, hogy megkérdézzem a múltjának a történetét — folytatta Lady Casterley; — de ha titokkal veszi körül magát, tudnia kell, hogy a legrosszabb magyarázatot adják hozzá. Az unokámnak nagyon magas, szigorú elvei vannak, nem a világ szemével nézi az életet s ez kétszeresen óvatossá kellett volna, hogy tegye magát, különösen az ilyen választási időben.

Mrs. Noel mosolygott. És ez a mosoly megzavarta Lady Casterleyt; úgy tetszett, hogy a míg eltakarta mindent, erő és finomság mélysegeit fedte fel! Hát soha sem mutatja meg ez az asszony az arczát? Hirtelen, minden bevezetés nélkül tette hozzá:

— Minden komoly dolog, természetesen ki van zárva.

— Teljesen.

Azt a szót, a mely minden szó között a leghelyesebb volt, úgy mondta ki, hogy Lady Casterley legkevésbé sem tudta, mit jelent. Bár alkalomadtán zseretett gúnyos lenni, másokban gyűlölte, ha gúnyt alkalmaztak. Egyetlen asszonynak sem volna szabad mint fegyvert használni. De a mostani időben, mikor az asszonyok olyan örültek, hogy választójog kell nekik, — az ember soha sem tudhatja, mit akarnak. De ez az asszony még sem tetszett olyanoknak. Nagyon nőies, túlságosan nőies volt, — ahhoz a fajtahoz tartozott, a mely azzal rontja el a férfiakat, hogy igen kedves hozzájuk. Bár azzal az erős elhatározással jött, hogy kivallatja az asszonyt s véget vet mindennek, határozott megkönnyebbülést érzett, mikor Barbarát újra meglátta a rácsos ajtónál.

— Most már haza mehetek; — szölt s felállva, szatirikus kis meghajlással fordult Mrs. Noelhoz.

— Köszönöm, hogy megengedte, hogy itt pihenjek. Nyújtsd a karod, gyermekem.

Barbara karonfogta a nagyanját s a vállán keresztül mosolygott Mrs. Noelra. De az asszony nem viszonzta a mosolygást, némán, csendesen nézett utánuk. Nagy, sötét szeme tágra nyitva s még sötétebb volt, mint rendszeren.

Künt a réten Lady Casterley hallgatva folytatta az útját. Csendben emésztette meg nagy izgalmat.

— Hát a kocsi, nagymama?
— Miféle kocsi?
— Hát nem kocsi után küldött?
— Csak nem akard azt mondani, hogy komolyan vetted, a mit mondtam?
— Nem, — felelt Barbara.
— Ha!

Néhány száz lépést haladtak, mielőtt Lady Casterley megszólalt:

— Az az asszony nagyon mély.
— És sötét, — szölt Barbara; attól félek nem tartotta be az ígérését, nem volt jó!

Lady Casterley felnézett a leányra.

— Gyűlölöm azt, a mit ti fiatalok most csináltok, semmit sem vesztek komolyan. Még egy bikát sem; tette hozzá zord mosollyal.

Barbara hátravetette a fejét és sohajtott.

— Sőt, még azt sem, ha valaki kocsit rendel!

Lady Casterley látta, hogy behunyja a szemét, s az ajka kissé szétvált. És azt gondolta.

— Nagyon szép leány. Fogalmam sem volt róla, hogy ilyen gyönyörű — de igen nagy!

Hangosan ezt tette hozzá:

— Hallgass! minden áron felül akarsz kerülni!

Nem beszéltek többet, a míg a nagy alléba nem értek; ekkor Lady Casterley élesen szölt:

— Ki jön ott az allée végén?
— Azt hiszem, Mr. Courtier.
— Mit akar azzal a lábával? Mért jár!
— Magával akar beszélni nagymama.

Lady Casterley hirtelen megállott.

— Alattomos macska vagy, egy ravasz macska, érted? Hanem ide hallgass Babs, én ezt nem akarom.

— Nem, drága, mormogta Barbara, ne féljen, nem marad magának, átveszem én.

— Nem értem, mit akar az anyád, dadogta Lady Casterley; — hogy ennyit enged meg neked! Olyan rossz vagy, mint ő a tekorodban!

— Rosszabb! Mondta Barbara; ma éjszaka azt álmodtam, hogy repülni tudtam!

— Ha megpróbálnád, hamar porul járnál!

Szólt Lady Casterley mogorván. Aztán a közelítő férhez fordult.

— Jó reggelt uram, még ágyban kellene lennie.

Courtier megemelte a kalapját.

— Bizonyára nem kell ott lennem, ha ön sincs ott ebben az időben! Aztán szomorúan tette hozzá: — Vége a háborús riadalomnak!

— Ah! szólt Lady Casterley; így vége van a foglalkozásának. Most aztán ugy-e, visszamegy Londonba. — Hirtelen Barbarára nézett, s úgy

AZ AUGUSZTA GYORS-SEGÉLYALAP ALAKULÓ GYÜLÉSE A PESTI VÁRMEGYEHAZÁN.

látta, hogy a leány félig lehúnyt szempillái alól mosolyog s Lady Casterleynek úgy tetszett — vagy csak úgy gondolta? — hogy megrázta a fejét.

XIII.

Lady Valleys, a madarak patronessának jóvoltából egyetlen baglyot sem volt szabad meglovni a Monkland Courti uradalomban, s az alkonyat nesztelen röptű, puha szárnyú szellemi huhogva, vijjogva szálltak zsákmány után, s mindenki szerette őket. Minden tanya, ház, mező felett láttatlanul röpködtek, s szeltek a sötét levegőt. Utjok az ingoványokig terjedt, fel a kő emberig, melynek bizonyára tudták az eredetét. Az Andrey Noel lakása körül sötét rajokban keringtek, mert épen ott volt egy hosszú, örökzölddel befutott régi falban a legnépesebb tanyájuk, s úgy tetszett, mintha annak a nádfedeles háznak az ürnőjét oltalmazná, oly sűrű volt a levegő nesztelen szárnyuk csapkodásától, olyan gyöngéden elnyújtott lágy a kiáltásuk. Most, hogy az idő már egészen kiemelegedett s a csuszó-mászókban is életöröm lakozott, a baglyok különösen izletesnek találták ezeket a nedvdús állatokat. Ezekkel táplálta s nevelte fel minden egyes bagoly-pár számtalan kivételesen fejlett fiókáját. Azt a sok nagyfejű, igen komoly, ragyogó szemű kicsi baglyot, mely

még csak lefelé tudott repülni. Délről, a kora hajnali órákig — a mikor már nem hallotta őket senkinek — alig volt idő, a mikor elfeledték volna üdvözölni azt a nagy, csendes szárnyatlan baglyot, melyet mindennap láttak, a mint egész tanyáik felett lépdelt, vagy fehér vagy kék, avagy néha szürke tollazatát szellőztette egy szegletes nyílásban, fent a fal oldalán. Nem tudták megérteni, hogy miért nincsenek ennek a gyönyörű szárnyatlan madárnak villámgyorsan pusztító grációzus mozdulatai, miér nem hallat hosszan elnyúló, lágy huhogásokat.

Annak a napnak az estéjén, melyen Andrey Noel azokat a korai látogatásokat fogadta, a hogy az alkonyat leszállott, ő maga beburkolózott egy hosszú, szürke köpenyegbe, fekete csipkekendőt tett sötét hajára, s kilebegtet a mezőkre, mintha társul szegődné a komoly puhaszárnyú vadászok mellé a láthatatlan éjszakában. Azok a folytonos távoli hangok, melyek falun csak jóval a nap lementé után szoktak elpihenni, már nem kísértették a levegőt, melyből úgy áradt a május utójának a lelke, mint egy nő ruhájából az édes, átható illat. Csak egy kutya ugatása, cserebogár zümmögése, a patak moraja, itt-ott egy bagoly huhogása hirdette, hogy az édes, bűbájos éjszakának lüktet a szíve. Világosság sem volt, mely láthatóvá tegye az éjszaka arczát. Elrejtőzött, titokzatos, névtelen volt, s ha valamely tanyából kisugárzó fénysáv rá esett a szembelevő házra, úgy tetszett, hogy egy vándor festő lombot és köveket vázolt egy darab fekete levegőre, sötét biborba szegte, aztán ott hagyta. És mégis, ha valaki megközelíthette volna, megtudta volna, hogy az éjszaka is tele van égő szenvedéllyel, mint annak az asszonynak a szíve, a ki keresztül suhant az utcákon, meglapult a sötétben, ha valaki elhaladt mellette; megállott s a páfrányleveleken összegyűlt harmattal nedvesítette égő arczát, s villámsebesen járt, hogy hűsítse a forró szívét. A névtelen éjszaka nem találhatott volna magának tökéletesebb szimbólumot, mint ezt a bolyongó asszonyt, hogy kifejezze rejtett vágyait, sötét szárnyának láthatatlan csapkodását és minden titkos szenvedélyét, mellyel a saját névtelensége ellen lázongott.

Monkland Courthan, kicsi Anne kivételével, mindenki nyomott hangulatban töltötte a reggelt, mindenkit az az érzés gyötört, hogy tenni kellene valamit, és senki sem tudta, hogy mit. Az egyetlen célzás, melyet a dologra tettek, lunchnél a Harbinger megjegyzése volt:

— Mikor jön Milton haza?
Milton sürgönyözött, hogy az nap este érkezik auton.

— Minél hamarabb jön, annál jobb, mormogta Sir William; — mégis van még két hetünk.

De mindenki kiérezte a hangjából, hogy a

«BARANYAT VASÉRT». — Hölgyek elhozzák ékszerüket az Augusta-segélyalap javára és vasútsort kapnak értük.

ASSZONY, MINT UTCASEPRŐ.

ASSZONYOK, MINT VILLAMOS KALAUZOK.

gyakorlott és tapasztalt kortes aggodalmasnak tartotta a helyzetet.

A háborús hírek elcsendesedése s a Mrs. Noelről szóló pletykák valóban aggodalomra adtak okot.

A délutáni posta express levelet hozott Lord Valleystől.

Lady Valleys egy kis grimaszal bontotta fel, a mely mind mélyebb vonásokat szántott, a mint tovább olvasta a levelet. Szép, elvirágozott arcán olyan szomorúság tükröződött, a milyent ritkán láttak azokon a vonásokon. Valóban, nemcsak a méltóság látszatával fogadta a kellemetlen hírt.

A férje levele így hangzott: «Eustace kijelentette, hogy feleségül akarja venni ezt a Mrs. Noelt. Szerencsétlenségemre, nem tudok semmi módot arra, hogy szándékában megakadályozzam. Ha maga valami elfogadható okot találna arra, hogy lebeszélje mindnyájunk érdekében, tegyen meg mindent kedvesem, ez igazi szerencsétlenség!»

Valóban szerencsétlenség volt, mert ha Milton ugys elhatározta, hogy elveszi a nélkül, hogy a maliciozus pletykákat hallotta volna, mennyivel makacsabban fog ragaszkodni elhatározásához, ha tudomása lesz rólok. És a nagyvilági dáma felemelte a fejét a Lady Valleys lényében. Ennek a házasságnak nem szabad megtörténni. Ebben az asszonyban, a ki nemcsak természetlő fogva volt számító, hanem az a névelés és az élet megszokásai is, — minden fellázadt ellene. Forró, telivér természetűe alattomos szimpátiát érzett a szerelem és a gyönyörűségek iránt, s ha nem lett volna számító, ez a hajlama sok akadályt gördített volna az útjába annak az asszonynak, a kinek az élete a nagy nyilvánosság előtt folyt le. Mivel tapasztalata tudatában volt ennek a veszélynek, kétszeresen érezte és értette, milyen szerencsétlenség volna egy közéletben szereplő embernek valamely nem találó összeköttetés — még hozzá házasság! Ugyanakkor megmozdult benne az anyai szív is. Eustace sohasem volt olyan közel a lelkéhez, mint Bertie, de mégis, az első szülőltje volt; s erre a hírre — mert hiszen ez nem lehet egyéb, mint két lélek, két rokon szellem egyesülése, — határtalan féltékenységet érzett az iránt az asszony iránt, a kinek sikerült az, a mi neki soha: megnyerte a fia szeretetét. Ennek a féltékenységnek a fájdalma csaknem átszellemültette tette az arcát. Csakhamar azonban türelmetlenségé váltózott, miért vegye el Milton azt az asszonyt? Másként is megoldható ez a kérdés. Az emberek ugys úgy beszélnek erről az összeköttetésről, legyen legalább igazuk! S ha megtörténik a legrosszabb, hát nem ez az egyetlen választóterület Angliában, s a Ház felosztása ugys kuszabon áll. Minden jobb, mint egy házasság, a mely egész életére akadálya lesz minden törekvésének. De — valóban oly nagy akadálya volna? Elvégre a szépség és műveltség

sok mindent pótol! Csak legalább a múltja ne volna olyan rettenetes! De hát mi volt az? Nevetés, hogy senki sem tudott róla. Az volt a legrosszabb ezekkel az emberekkel, a kik nem tartoztak a társasághoz, hogy nem lehetett semmit megtudni róluk. Feltámadt benne az a csaknem brutális harag, a mely hamar felforr azokban, a kiket kínai falként vett körül gyermekkoruktól fogva az a hit, hogy belőlük, egyedül belőlük áll a világ. Ilyen hangulatban adta át Lady Valleys a levelet leányainak. Ezek elolvasták s tovább adták Bertienek, a ki hallgatva juttatta vissza az anyjához.

De az nap este a billiárd-szobában addig mesterkedett Barbara, míg egyedül beszélhetett Courtierrel.

— Kíváncsi vagyok, fog-e felelni egy kérdésre, Mr. Courtier?

— Ha lehet, és megtehetem. Mélyen kivágott sötétzöld ruhát viselt, melyben a vékony aranyszálak olyan színtűek voltak, mint a haja. Tompa sötétség, vakító fehérség s aranyban volt a leány ragyogó alakja. Mozdulatlanul támaszkodott a billiárd-asztal világosabb zöld színű posztójához, s olyan görcsösen fogózkodott a szélébe, hogy erős, sima kezének a felületén kiduzzadtak az erek.

— Az előbb hallottuk, hogy Milton meg fogja kérni Mrs. Noelt. Az emberek sohasem titkoznak, ha nincs okuk rá, ugy-e? Arra akartam kérni, mondja meg nekem, ki ez az asszony?

— Azt hiszem, nem értettem meg jól, mormogta Courtier. — Azt mondta, hogy Lord Milton feleségül akarja venni őt?

Aztán látva, hogy a leány kinyújtotta a kezét, mintha kérné, hogy mondja meg a valóságot, — hozzátette:

— Hogy kérheti meg, — hiszen a más felesége!

— Oh! — Fogalmam sem volt róla, hogy ezt sem tudják!

— Azt hittük, elvált asszony.

Az a kifejezés, melyről már szó volt, az az izzó, furessa, gúnyosan kedélyes tekintet jelentkezett a férfi arcán.

— A ki másnak vermet ás...! Persze, ez a mindennapi dolog. Ha egy szép asszony egyedül él, a világ nyelve elintézi a többit!

— Nem volt a legrosszabb, a mit mondtak, jegyezte meg Barbara szárazon. Arról beszéltek, hogy ő vált el a férjétől.

Courtier az ajkára harapott.

— Jobb lesz, ha most már elmondom az egész történetét. A Mrs. Noel apja vidéki pap volt, s jó barátja az én apámnak, azért ismerem őt kicsi gyermekkorától fogva, Stephen Lees Noel káplánjuk volt. Afféle pillanat felvétel — házasság volt. A leány alig tizenkilenc éves s még sohasem látott férfit. Az apja beteg volt, s szerette volna elhelyezve látni gyermekét, mielőtt meghal. A vége az, hogy a házasság után

azonnal rájött, mint oly sok más asszony, hogy végzetes tévedés volt az egész.

Barbara közelebb jött.

— Milyen volt a férfi?

— A maga nemében nem rossz, de egy afféle szűk látókörű, lelkiismeretes, kákán-bogot kereső ember, a kiből a legtűrhetlenebb férj szokott lenni. Afféle önző állat. Egy ilyen papnak nincs jövője. Bármint tesz, vagy szól, csak arra való, hogy leleplezze leggyengébb oldalait. Egy ilyen ember felesége szerencsétlenebb, mint egy rabszolga. Végre meglátta az asszonyon a sok lenyelt szenvedés, pedig ő abból a fajtából való, a ki addig húzza az igát, a míg össze nem esik. Négy évre volt szüksége a férjnek, hogy mindez észre vegye. Ekkor az volt a kérdés, hogy mit csináljanak? A férfi a High Church elveit vallja, természetesen azokat is, melyek a házasság felbonthatatlanságára vonatkoznak, de szerencsére meg volt sértve a büszkesége. Végre aztán két év előtt külön váltak, s a szegény asszony itt van szárazon. Az emberek azt mondják, az ő hibája volt, mert nem tudta mit tesz tizenkilenc éves korában! El kellett volna rejteni a csalódását szó nélkül, tovább húznia az igát. Azt Isten verje meg a vastag bőrtiket, mit tudják ezek a jötekony lelkek, mennyit szenved egy érzékeny asszony. Bocssáson meg, Lady Barbara, egészen tűzbe jöttem. Aztán látva, hogy Barbara rászegezte a tekintetét, folytatta:

— Az anyja meghalt, mikor ő született, az apja kevéssel a házassága után. Szerencsére volt annyjia, a miből egyedül megélhetne. A férfi pedig áthelyeztette magát, s most valahol az ország közepén tartózkodik. Az ember őt is sajnálja: Szegény ördög! Soha sem látják egymást és a mennyire én tudom, nem is leveleznek. Lady Barbara, ez az ő egyszerű, szomorú története.

Barbara azt mondta: — Köszönöm, aztán elfordult, s Courtier hallotta, mikor azt mormogta: Milyen gyalázat!

De nem tudta meg, vajjon a Mrs. Noel sorsa, vagy a férjé, vagy pedig a Miltonra való gondolat hozta az ajkára ezt a szót. Rejtvény volt előtte ennek a fiatal gyermekleánynak az önuralma, a kinos erőlködés, hogy nyugodtnak lássék, s érzést ne áruljon el. És mégis, milyen nő volna belőle, ha a főrangú élet szárazsága nem zsugorítaná össze. Ha megengedné, hogy az elragadtatás belopózzon s megteremkenyítse a lelkét! Egy nagy aranyos liliomra emlékeztette őt. Gondolatban látta úgy, mint ezt a virágot megszabadulva a megművelt földhöz kötő gyökerektől, a részre nem hajló levegőben lebegni. Milyen szenvedélyes, félséges lény volna belőle! Milyen ragyogás és illat áradna belőle! Egy Fleur-de-Lys lélek! Testvére minden nemes, félséges virágnak, mely a szelekben lakozott.

A mely ablakpárkányra hajolva sokáig nézte a névtelen, titokzatos éjszakát. Hallotta a baglyok hűhögését, s érezte, hogy kúnt a sötét-

ségben egy szív dobog, de gondolataira nem jött válasz. Lehetősége volna, hogy ez a nagy, aranyos liliomleány megfellebbezzék környezetéről, nemcsak modorban, hanem mélyen a lelkében, úgy, hogy ne legyen egyéb, csak egy nő, a ki lélekzik, szenved, szeret s örül a poétával, s az egész emberiséggel. Képes volna-e arra, hogy néhány nagy szív mellett kilovagoljon a kalandok világába? Courtier húsz év óta nem volt templomban, már rég megérezte, hogy csak úgy léphetné át házaja mecsetjeinek küszöbét, ha előbb levetné a szabadság saruját, de sokat olvasta a Bibliát, melyet félséges költeménynek tartott. És üldözöbe vette őt az az idézet: «Bizony-bizony mondom nektek, hamarabb jut keresztül egy teve a tű fókán, mint a gazdag a mennyországba!» Belenézett az éjszakába, melynek sötétsége magába rejtette a világ minden titkát és minden titok kulesát, s igyekezett megfejteni a rejtélyt: ennek a láng-liliom-leánynak a jövőjét, melybe úgy tetszett neki, beleolvadt az a nagy kérdés, mennyire tud a szellem megszabadulni a földi életben az őt lenyűgöző anyagtól.

Hirtelen suttogás támadt az éjszakában, s mélyen lent, mintha a tengerből kelne ki, felémelkedett a hold, levetette magáról halvány fénykötését, míg ott ragyogott meztelenül az ég függönye előtt. Az éjszaka nem volt többé névtelen, titokzatos. És ott a kertben, lassan-lassan kibontakozott a homályból a Diana szobra, s mögötte, mintha a temploma volna, magasra nyújtotta sötét ágait a cyprus fa.

XIV.

A «Bucklandbury News» azon száma, mely a Milton éjjeli kalandját tartalmazta, csak akkor került a Milton szemé elé, mikor útban volt haza felé. Kék czeruzával volt megjelölve s ez a pár sor kísérté:

«Kedves Eustace!»

A melléklet — bármennyire igazolatlan és szemtelen — nem lehet figyelmen kívül hagyni. Mindazonáltal visszatérőleg semmit sem teszünk.

Tiszteelő híved

William Shropton.»

A hír talán másként érinti Miltont, ha nem él olyan életben a lelkében az elhatározás,

hogy feleségül akarja venni Mrs. Noelt. De minden körülmények közt kétséges, vajjon egyebet tett volna-e, mint hogy mosolyogva darabokra tépje a lapot. Az efféle dolog valóban oly kevéssé érintette őt, oly kevéssé volt képes arra, hogy neki fájdalmat okozzon, hogy nem tudta megérteni, mint lehetne mélyebb hatással másra. Ha azokat, a kik olvasták, izgatta — annival rosszabb volt az rájuk néve. Szerény, de mélységes megvetést érzett minden rágalom és pletyka iránt, bármely osztályból is jött az — ennél fogva sohasem jutott eszébe, hogy egyetlen lépéssel is kitérjen a saját útjából, hogy ezáltal hódoljon szélsőségeknek. Az sem jutott eszébe, hogy Mrs. Noel, a kit ő abba a ragyogásba burkolt, melyet ő maga varázsolt köréje, — szenvedjen az alacsony lelkek gazságától. Igazság szerint, a Shropton levele jobban bosszantotta. Annira hasonlított a sógorához, hogy minden kicsiségből nagy dolgot csináljon!

Az alvó vidéken keresztül vezető hosszú, de szépen tartott gyors útja alatt alig hunyta le a szemét, s mikor Mouklandban a szobájába érkezett, sem feküdt le. Az a csodálatos, felemelő érzése volt, mely azoknak a joga, a kik nagy vívmányok teljesülése előtt állanak. A lelke és minden érzéke lángolt, mert olyan volt az az asszony, hogy öntudatlanul tevékenységre serkentette a férfit, nem tűrt egyetlen részében sem álmosagot, s Milton örült, hogy a szerelme ilyen követelő.

Átöltözött, teát ivott, kiment s elindult az ingoványak vezető uton. Még nem volt nyolc óra, mikor az első hegyes sziklacsúcsra ért. És ott alatta s körülötte olyan vidék s olyan ég terült el, a mely túlhaladta még az ő exaltációját is. Olyan volt, mint egy nagyszerű zene symphoniája, mint egy láthatóvá vált csodálatos lélek nemessége, ez maga volt az Isten, az ő számtalan változatában. Az ég közepe komoly, határtalan kékség, keleten három nagy felleg vonult a tenger felé, mintha az alól levő sorsok felett sötétlen lebegő gondolat volna, s útja nyomán nagy árnyak szállottak alá a völgyekbe. Az ég kék része alatt pedig úgy ragyogott, s remegett a föld, mintha isteni mosolyba volna burkolva. Az éjszakáról jövő

szélnek — mely szárnyán hozta az apró, fehér felleghadarakat, nem volt hangja, nem ütközött korlátokba, nem állott semmi az útjába, teljesen szabad volt. Milton a szél felé fordult. Előtte a lápos földek tömekege terült el. Ködös zöldek, halvány rózsaszínek s barnák közé fehéren s szürkén ékelődtek bele a házak, tanyák s templomtornyok; aztán minden beleolvadt a távolság kék ködfátyolába, melyet egy hegy-lánc szegélyezett. Mögötte nem volt egyéb, mint az ingovány bíbor és barna nyugtalan felülete. És ezen a vad, szelidítést nem tűró komoly tengeren nem volt egyetlen emberi hajó sem, csak messze-messze a láthatár szélén a Dartmoori börtön komor tömege sötélt. Sem hang, sem illat nem zavarta a csendet, s Milton úgy érezte, hogy lelke elhagyta a testet, s részévé vált az Isteni áhitatnak. És mégis, a mint fedetlen fejfel állott ott, az a különös mosoly, mely mélységes megnyilatkozások pillanatában játszott az arcán, világosan hirdette, hogy nem adta át magát a mindenségnek, hogy a saját szelleme szivott itt magába erősséget, s hogy a gyönyörűségének ez volt az igazi titkos forrása. Lefeküdt a kövek közé egy üregbe. Szél nem fújta be oda, csak a nap sugarai melegítették a követ, s a hang-fű fiatal hajtásából édes, száraz illat áradt szét. A meleg, s a kábitó illat keresztül tört a lélek páncélján, s belopózott a férfi vérebe; perzselő képeket látott, egy végnélküli ölelés látománya tünt fel előtte. Az ölelésből született az Élet, s ebből csinálták a Világot, ezt a világot, melyben számtalan alak és természet élt, s közülük kettő sem egyforma! És belőle, s az asszonyból új alakok fognak támadni, s elfoglalják helyüket a nagy színpadon! Mindez csodának tetszett és igaznak s jónak, mert ezek az alakok érdemesek lesznek arra, hogy bennük s általuk az ő utódaikban tovább és tovább éljenek azok az eszmék és tradíciók, melyeket ő olyan szükségnek s nagy-nak tartott. Aztán rászakadt egy olyan kábitó eszelős hullámra az érzéki vágyának, mely ellen oly sokszor küzdött, melyet sokszor oly nehezen győzött le. Felállt s az útjába eső követet s nagyobb hang-fű csoportokat keresztül ugorva, futva ment le a hegyoldalra.

(Folytatása következik.)

Orr-alakító!

«Zeller orthop. készülék, mellyel minden nem szép orrforma szabatosan meg lehet alakítani. (Személyes nem.) 50,000 darab használatban. (Megrendelések fejfedelmektől.) A készüléköt vázlatosan ábrázoltuk és a postánál egy 300 koronás kártya kerül, jobb és rossz beállításhoz K 600, kauszokkal K 800. Éjjel vasolható. — Orr-szpecialista- orvosok által ajánlja. (13 szabadalom.) Romlókránc-símlók K 420. L. M. Baginski, specialista Berlin 275. W. 57. Winterfeldstr. 43.

NYARALÓKNAK

nélkülözhetetlen a „PRIMUS“ PETRÓLEUM-GÁZFŰZŐ

Ringelsen-Testvéreknel Budapest V. Hold-u. 21.

Bittner's

Kiefernadel-Bab-Extract

Védjegy.

Ekvonlat, mely tökéletesen koncentrált olajból a fenyő- és balzsamos-gyantás anyagokból, nagyon alkalmas langyos, erősítő és fájdalomcsillapító kádfürdőkhez és orvosok által gyermekek és felnőttek részére már több mint 20 év óta ajánlatos. Előnyösen hat a légzőszervekre, a veset és a testet erősíti a testet. Egy fűrdőhöz 80 fillér. — Főraktár:

Védjegy.

Julius Bittner

cs. és kir. udv. szállító győgsz.

Reichenau, Nied. Öst.

Kérjen kifejezetten Bittner készítményt, Reichenau, (Nied. Öst.) mert sok utaztató van.

RENDELÉSNEK

SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

Catch-Catch

az előkelő körök új sportjátéka

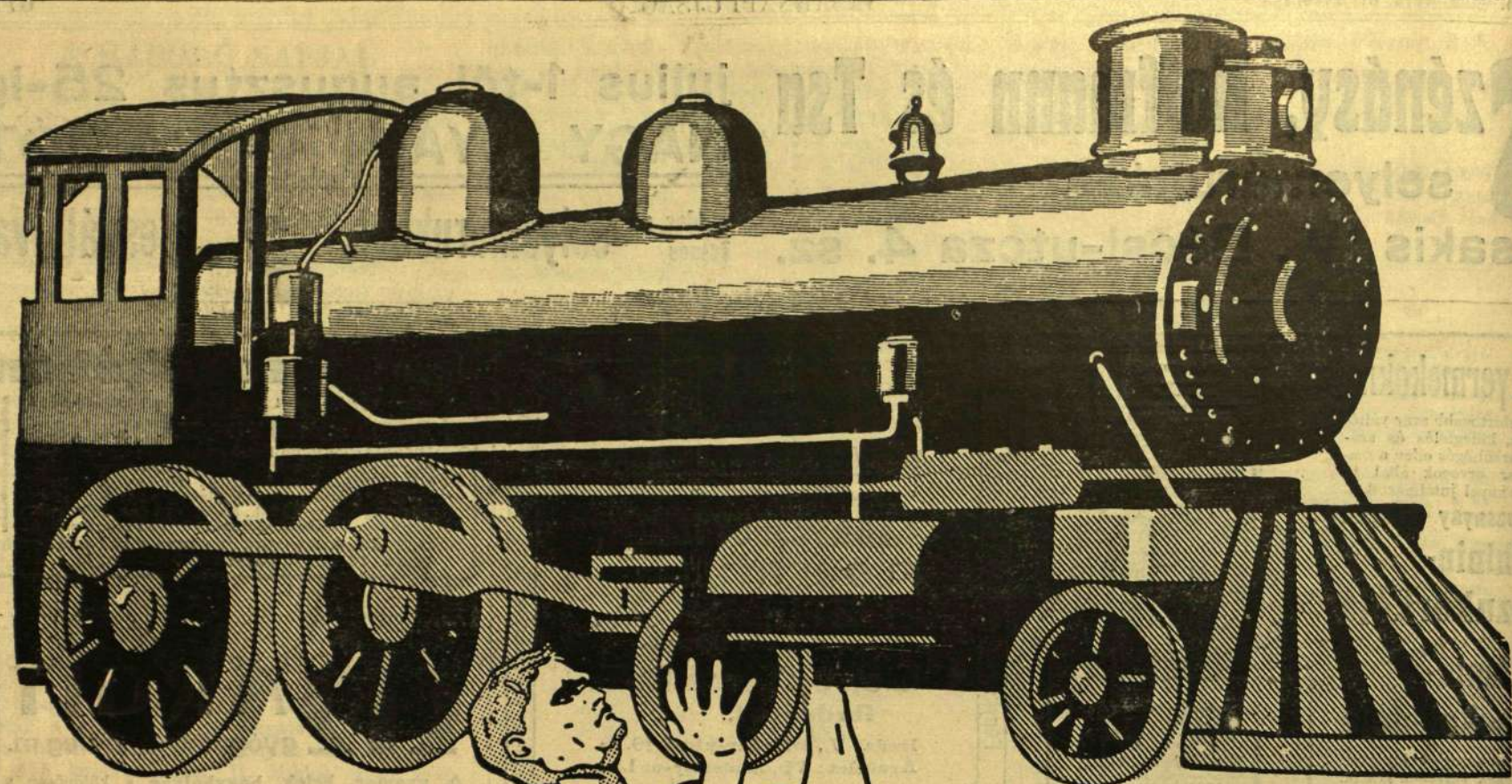
Külföldön óriási sikert aratott! Hölgyek és urak, fiatalok és meglett korúak kedvence, testedző és szórakoztató sportja!

Szabadban ép úgy, mint fedett helyen játszható!!

Prospektust ingyen és bérmentve küld: Kertész Tódor, Budapest, IV., Szervitater; Késmárky és Illés, Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 12. és Dohány-utca 22.; továbbá Temesváron: Kecskeméti Lajos és Fiumében: G. Oberhofer.

Képviseletek a külföld minden nagyobb városában.

Körülbelül 16 mozdony lábai naponként

súlyával vannak az Ön
megterhelve,

ha az Ön súlya csak 70 kiló és naponként csak 4 órát jár. Egy 60 kiló átlagsúlyú **asszony** lábainak ugyanennyi járás mellett körülbelül 14 mozdony terhét kell naponként vinnie.

Egy 30 kiló átlagsúlyú **gyermek** lábainak pedig körülbelül 7 mozdony súlyát kell hordania.

E számok könnyebb ellenőrzésére a következő részletekkel szolgálunk:

Ön körülbelül 100 lépést tesz per-
cenként, lábainak tehát percenként 100-
szor kell az Ön saját súlyát emelni, előbbre
vinni és ismét a földre helyezni. Ha Ön tehát
egy 70 kiló átlagsúlyú **férfi**, akkor az Ön
lábai egy perc alatt 7000 kiló munkát tel-
jesítettek. Egy óra alatt tehát az Ön lábai
420.000 kiló munkát teljesítenek, ami 4
mozdony és 4 óra alatt **1,680.000**

kilogramm, a mi körülbelül 16 mozdony súlyának felel meg, ha feltesszük, hogy egy mozdony súlya körülbelül 100.000 kilogramm.

E számokból világosan látható, mily óriási megterhelést kell naponként az ember lábainak és lábizmainak elbírnok és mily hatalmas munkát kell elvégezniök és most talán mégis szükségesnek fogja tartani, hogy csökkentse azoknak a hatalmas lökéseknek hatását, melyeknek a lábizmok és az egész test, különösen a hátgerincz és az agy, minden lépésnél ki van téve.

A mai napig csak az az egyszerű, de nagyon praktikus mód vált be erre a célra, hogy a kemény, sok szeggel ellátott cipősarok helyett a lábbelit egyszerűen a kellő ruganyossággal készített «Berson» gummisarokkal látjuk el.

Nem szabad felemlítés nélkül hagyni, hogy a «Berson» gummisarkot oly minőségben gyártják, mely tartósabb a bőrnél s így a «Berson» sark használata mellett a cipőszámlák is kisebbek.

Önök tehát nemcsak egészségi, hanem takarékosági szempontból is nagy érdeke, hogy cipőit azonnal lássa el «Berson» gummisarokkal és még egyszer hangsúlyozzuk, hogy cipőkereskedőjénél kifejezetten «Berson» sarkot kérjen és arra ügyeljen, hogy csakis ilyent adjanak, mert csak a mi gummisarkunk biztosítja a fent említett előnyöket. Bersonművek, Budapest VII.

35. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, AUGUSZTUS 30.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.

X. PIUS PÁPA (1835—1914.)